

Sandra Cannavó

KIELIRIKASTEINEN VARHAISKASVATUS –
MATERIAALIPAKETTI PÄIVÄKOTI KIELIPOLKUUN

Sosiaalialan koulutusohjelma
2019

KIELIRIKASTEINEN VARHAISKASVATUS – MATERIAALIPAKETTI PÄIVÄKOTI KIELIPOLKUUN

Cannavó, Sandra
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Marraskuu 2019
Sivumäärä: 38
Liitteitä: 3

Asiasanat: varhaiskasvatus, päiväkotitoiminta, kielirikasteinen varhaiskasvatus, kielen kehitys

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli valmistaa englanninkielinen materiaalipaketti tukemaan kielirikasteisen varhaiskasvatuksen toteuttamista. Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimi yksityinen Pilke päiväkotitoiminta Kielipolku, joka tarjoaa kielirikasteista varhaiskasvatusta 3-6-vuotiaille lapsille. Idea opinnäytetyölle syntyi päiväkodin tarpeesta ja sen tarkoituksena on tarjota ideoita kielirikasteisen varhaiskasvatuksen suunnitteluun sekä valmiita materiaaleja eri toimintoihin. Tarkoituksena oli helpottaa ja tukea myös niiden varhaiskasvattajien työtä, joilla mahdollisesti on heikompi englanninkielen osaamistaso. Opinnäytetyön tuotteena syntyi materiaalipaketti, joka sisältää kolme eri kansiota, sekä kuva- ja lorukortit. Ensimmäinen kansio sisältää leikkejä ja ideoita kielirikasteisen toiminnan suunnitteluun. Toinen kansio on lauluvihko, jonka laulut ovat melodioiltaan kaikille tuttuja lastenlauluja, joihin on muutettu uudet sanat; laulujen sanat ovat sekä englanniksi, että suomeksi. Kolmas kansio on tarina vihko, joka sisältää neljä lasta osallistavaa kuvitettua tarinaa. Materiaalipaketti jää päiväkodin käyttöön.

Tässä opinnäytetyössä on keskitytty sen toiminnalliseen osuuteen ja materiaalipaketin rakentamiseen. Työn teoriaosuudessa on kuitenkin avattu kielirikasteista varhaiskasvatusta sekä sen tavoitteita ja merkitystä, jolloin myös materiaalipaketin merkitys avautuu lukijalle paremmin. Teoriaosuus pohjautuu lapsen kielen kehitykseen ja siinä käsitellään kielitietoisuutta sekä lapsen kielen kehitykseen vaikuttavia asioita ja lapselle ominaisia tapoja oppia. Teoriaosuudessa on myös tutkittu vieraan kielen oppimista, sen oppimistapoja ja vieraan kielen vaikutusta äidinkieleen. Kielirikasteisesta varhaiskasvatuksesta ja sen monista nimityksistä ja muodoista löytyy jo paljon lähde-materiaalia ja tutkimustietoa, mutta silti se on vielä yleisesti melko vieras osa-alue varhaiskasvatuksen työkentällä. Olen oikein tyytyväinen luomaani materiaalipakettiin ja myös yhteistyökumppaniltani sain loistavaa palautetta ja kiitosta monipuolisesta ja hyödyllisestä kokonaisuudesta.

LANGUAGE-ENRICHED EARLY CHILDHOOD EDUCATION – MATERIAL PACKAGE FOR DAY CARE CENTER KIELIPOLKU

Cannavó, Sandra

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services

November 2019

Number of pages: 38

Appendices: 3

Keywords: early childhood education, day care center, language-enriched early childhood education, lingual development of a child

The purpose of this functional thesis was to produce material package in English, to support the implement of the language-enriched early childhood education. The co-operation partner of this thesis was a private day care center Pilke Kielipolku, which provides language-enriched early childhood education for children aged three to six. The idea of this thesis came from the need of the day care center and its purpose is to provide ideas and ready-made material for language-enriched activity. The aim of this work was also to ease and support the work of those educators, who might not have that good language skills. A material package was created as a product of this thesis and it included three different files, picture cards and short rhyme cards. The first file included games and ideas for planning the language-enriched activity. The second file included songs, which have well-known melodies with rewritten lyrics; song lyrics are in English and in Finnish. The third file included four illustrated stories, in which children can take part on. The material package was handed over to the day care center.

The thesis focuses on the operational part and the construction of the product. However, in the theoretical part, the meaning and objective of language-enriched education have been presented, which also gives the reader a clearer image of the material package. The theoretical part is based on lingual development of a child and it deals with linguistic awareness, child's characteristic ways of learning and things, that affect a lingual development. There has also been studied about learning a foreign language, learning methods and how foreign language affects a native language. There is already lots of references and studies about language-enriched early childhood education and its many forms and terms, but still it is generally a rather unfamiliar area in early childhood education. I am very happy with the material package, that I created, and I also got a brilliant feedback about a versatile and useful material, from my co-operation partner.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	LAPSEN KIELELLINEN KEHITYS.....	6
2.1	Kielellinen tietoisuus	7
2.1.1	Kielellisen tietoisuuden osa-alueet	7
2.1.2	Kielellisen tietoisuuden tukeminen varhaiskasvatuksessa	8
2.2	Kieli ja vuorovaikutus.....	10
3	MITEN KIELTÄ OPITAAN	11
3.1	Ympäristön merkitys kielen oppimiseen	11
3.2	Musiikki työkaluna kielenoppimisessa	12
3.3	Lapsi oppii leikkien.....	13
4	KIELIRIKASTEINEN VARHAISKASVATUS	16
4.1	Kahden kielen käyttäminen.....	18
4.2	Toiminnan suunnittelu	20
4.3	Mitä kielirikasteinen varhaiskasvatus vaatii kasvattajalta?	21
5	TOISEN KIELEN OPPIMINEN.....	22
5.1	Kielen oppimisen peruskäsitteitä	23
5.2	Kielten vaikutus toisiinsa	24
5.3	Yksilölliset erot oppijoissa.....	25
6	TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ	26
6.1	Opinnäytetyön yhteistyökumppani	26
6.2	Opinnäytetyön aihe	27
7	OPINNÄYTETYÖPROSESSI.....	27
8	POHDINTAA OPINNÄYTETYÖSTÄ SEKÄ AMMATILISESTA KASVUSTA.....	33
	LÄHTEET.....	36
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Englannin kieli on nykyään suurena osana suomalaisten arkea. Jo vuosikymmenien ajan Suomessa on esitetty englanninkielisiä tv-ohjelmia sekä elokuvia ja radioissa on soitettu englanninkielistä musiikkia, mutta yhä enemmän englannin kieltä käytetään myös mainonnassa ja markkinoinnissa. Katukuvassa myös useiden liikkeiden ja esimerkiksi ravintoloiden nimet ovat englanniksi. Sosiaalisella medially on suuri vaikutus englannin kielen lisääntymiseen ja etenkin nuorten keskuudessa englanninkielisiä sanoja eksyy myös suomenkielisiin lauseisiin. (Varis, 2015.) Nykypäivänä kielitaito on yksi tärkeimmistä ja arvostetuimmista taidoista myös työelämässä eikä juurikaan ole enää ammatteja, jossa pärjäisi ainoastaan omalla äidinkielellään. Myös eri maiden välillä liikkuminen on yleistynyt ja ihmiset matkustavat paljon sekä lomataroituksessa, että töiden ja opiskelujen vuoksi. Internet mahdollistaa kommunikoinnin eri puolille maailmaa ja vieraskielisillä sivustoilla selaaminen on monille jokapäiväistä. Voidaan siis kiistatta väittää, että etenkin englannin kielen osaamisesta on tullut melkein välttämätön kommunikoinnin väline. (Lintunen & Pietilä 2014, 11.)

Nykylapset kuulevat englannin kieltä päivittäin digitaalisissa peleissä ja tv-ohjelmissa. Harvoissa lastenohjelmissa käännetään enää hahmojen nimiäkään suomeksi, vaan lapset osaavat kutsua niitä alkuperäisillä nimillään. (Siponmaa, 2015.) Lapsilta löytyy luontaista kiinnostusta kaikkea uutta kohtaan, niin myös uusia kieliä kohtaan. Miksi emme siis hyödyntäisi lasten herkän oppimisen ikää sekä mielenkiintoa ja tarjoaisi heille valmiuksia oppia kieltä jo varhaisessa iässä?

Varhaiskasvatussuunnitelmaan on laadittu oppimisen alueet, jotka kuvastavat pedagogisen toiminnan tavoitteita ja sisältöjä varhaiskasvatuksessa, yksi oppimisen alueista on kielten rikas maailma. Tämä oppimisen alue painottaa varhaiskasvatuksen tehtävää vahvistaa lasten kielellisten valmiuksien ja taitojen sekä kielellisten identiteettien kehitystä. ”*Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin. Kielen kehityksen tukeminen kytkeytyy lapsen monilukutaidon kehittymiseen. Lisäksi se on yhteydessä muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvään laaja-alaiseen osaamiseen. Kehittyvät kielelliset taidot avaavat lapsille uusia vaikuttamisen keinoja, mahdollisuuksia*

osallisuuteen ja aktiiviseen toimijuuteen.” (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 40.)

2 LAPSEN KIELELLINEN KEHITYS

Kielellä ja vuorovaikutuksella on merkittävä vaikutus lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen. Kieli mahdollistaa ajattelun, tietämisen ja tuntemisen sekä toimii kommunikativälteenä toisiin ihmisiin. (Nurmilaakso & Välimäki 2011, 5-7.) Sen avulla lapsi pystyy ilmaisemaan omaa minäänsä sekä luomaan itsetuntemustaan ja identiteettiään. Toiminnan ja tunteiden ilmaisu, vuorovaikutus ja ajattelu ovat kaikki kielitaitoa, jolla on myös suuri vaikutus lapsen puheen kehittymiseen. (Nurmilaakso 2011, 31.)

Kieli on mukana ihmiselämässä kaiken aikaa ja joka puolella, joten sen merkitystä on vaikea edes sanoin kuvailla. Jo syntymästä saakka, kieli määrittää lapsen kasvua ja kehitystä. Kielen kehittyminen toimii tukena kaikelle muulle oppimiselle. Sen avulla lapsi käsittää itseään sekä paikkaansa sosiaalisessa yhteisössä. Kielen kehittyminen on tärkeänä osana muun muassa lapsen sosiaalisemotionaalisten taitojen tukemista. Kieli ei automaattisesti liity sosiaaliseen kyvykkyyteen, mutta se mahdollistaa tunteiden säätelyn harjoittamisen yhdessä aikuisen kanssa; tunne on helpompi hahmottaa, kun sen voi nimetä. Näin ollen tunnetta on myös helpompi käsitellä. (Ahonen 2017, 165-166.)

Lapsen kielen kehitystä tukee kielellisesti rikas ympäristö. Merkittävintä on, että lapselle puhutaan paljon, vaikka hän ei itse vielä tuottaisi puhetta lainkaan. Kielen oppiminen on pienelle lapselle kokoaikaista ja erilaiset oivallukset asioiden, esineiden, ihmisten ja sanojen välillä ovat tärkeitä kielen kehityksen kannalta. Lasta tulee rohkaista näiden oivallusten ja ensimmäisten sanojen tuottamisen kanssa. Lapsi innostuu entistä enemmän kielestä huomattessaan, että aikuinen ymmärtää, mitä hän yrittää kertoa. Pieni lapsi puhuu usein ajatuksiaan ääneen ja jäsentää ympäristöään nimeämällä ihmisiä ja esineitä. Sanavaraston laajetessa, lapsi oppii käyttämään kieltä monipuolisemmin ja pikkuhiljaa kielen kehittyessä ajatukset muuttuvat pään sisäiseksi puheeksi, jonka avulla lapsi ohjaa omaa toimintaansa. Oman toiminnan lisäksi, kielen avulla

voidaan ohjata myös toisen henkilön toimintaa, lapset voivat pyrkiä tähän esimerkiksi leikin aikana. Leikin mahdollisuudet lisääntyvät kielen kehittyessä, itseilmaisu ja käsitteiden hallinta paranee, jolloin vuorovaikutus toisten lasten kanssa helpottuu ja leikin merkitys syvenee. (Ahonen 2017, 166-167.)

Kielen kehitys, kuten muutkin lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvät prosessit ovat hyvin yksilöllisiä. Myös varhaiskasvatussuunnitelmassa on korostettu huomioimaan, saman ikäisten lasten eri tahdissa kehittyminen. Tästä syystä lapsen kielellistä kehitystä tulee lähestyä myös pedagogisesti yksilöllisesti. Lapsen kielellinen identiteetti kehittyy kielen kehityksen myötä. Kielellinen identiteetti tarkoittaa tietoutta oman ryhmän kielestä sekä ihmisen yksilöllistä suhdetta kieleen. Kielelliseen identiteettiin vaikuttaa vahvasti lapsen oma äidinkieli sekä murteet. Monikulttuurisuuden lisääntyessä myös monikielisyys lisääntyy. Lasten kyky omaksua useita kieliä samanaikaisesti tulee myös huomioida varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa. (Ahonen 2017, 167.)

2.1 Kielellinen tietoisuus

Kielellinen tietoisuus tarkoittaa kykyä tutkia ja havainnoida kieltä ja tarkastella sitä eri näkökulmista. Kun lapsi pystyy käsittelemään kieltä ja tarkkailemaan sanan merkityksen sijasta sen muotoa tai rakennetta, voidaan sanoa kielitietoisuuden puhjenneen. (Hakamo 2011, 54.)

2.1.1 Kielellisen tietoisuuden osa-alueet

Fonologinen eli äännetietoisuus tarkoittaa eri äänteiden tunnistamista ja kykyä jaotella sanoja osiin. Muun muassa tavuttaminen ja riittäminen sekä äänteiden muodostaminen sanoiksi ovat asioita, jotka vaativat fonologista osaamista. Tämä toimii lukutaidon valmiuksien kannalta keskeisenä osa-alueena. *Morfologinen tietoisuus* käsittelee osaamista sanojen taivutuksista ja rakenteesta. Tämä tietoisuuden alue liittyy esimerkiksi yhdyssanojen sisältämien sanojen keskinäiseen yhteyteen. *Syntaktinen tietoisuus* käsittelee kielen ja lauseiden sääntöjen osaamista. Kyseistä tietoisuutta omaava lapsi osaa esimerkiksi tahdittaa lukemaansa ja kirjoittamaansa lauseiden mukaan ilman, että

koko tarina luetaan tai kirjoitetaan yhteen pötköön. *Semanttisella tietoisuudella* tarkoitetaan sanojen merkitysten ja esimerkiksi synonyymien ymmärtämistä. *Pragmaattisella tietoisuudella* taas tarkoitetaan kielen eri käyttötapojen tuntemusta eri tilanteissa. (Hakamo 2011, 55.)

2.1.2 Kielellisen tietoisuuden tukeminen varhaiskasvatuksessa

Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tukee eri kielten havainnointi lähiympäristössä. Henkilöstön tehtäviin kuuluu herättää ja lisätä lasten mielenkiintoa sekä kirjoitettua, että suullista kieltä sekä pikkuhiljaa myös kirjoittamista ja lukemista kohtaan. Kieltä havainnoimalla ja tutkimalla suunnataan lapsen kiinnostusta ja huomiota sanojen merkityksistä niiden rakenteisiin ja muotoihin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 42.)

Lukemaan oppiminen on merkittävä osa lapsen kielellistä kehitystä. Siihen saadaan valmiuksia jo vauvaiässä loruttelun ja jutteleminen muodossa sekä leikki-iässä kirjoja kuunnellessa ja niiden kuvia tutkiessa. Kirjoitetun kielen kuuleminen tukee passiivisesti ymmärtävän lukemisen kehittymistä. Erilaisten tekstien kuuleminen kehittää tietoisuutta kirjoitetusta kielestä, joten lapsen olisi hyvä laadukkaan lastenkirjallisuuden, kuten satujen ja runojen lisäksi, tutustua myös esimerkiksi sarjakuviin, mediassa käytettävään kieleen sekä tekstiviesteihin. Tämän avulla lapsi oppii kielen käyttötapoja erilaisissa tilanteissa. Fonologista tietoisuutta on pidetty Suomen kielessä keskeisimpänä tietoisuuden osa-alueena lukemaan oppimisen kannalta, sillä tekstin merkitystä voi olla vaikea ymmärtää ilman sujuvaa äännetason lukutaitoa. (Hakamo 2011, 56.)

Siitä, onko lukemaan opettaminen varhaiskasvatuksen vai koulun tehtävä, on käyty kiivasta keskustelua aikaisemmin, mutta useat kielen kehityksen asiantuntijat ovat olleet sitä mieltä, että kielen kehityksen tulee olla aiempaa tavoitteellisemmin osana varhaiskasvatusta. Mitä parempi pohja kielellisille taidoille luodaan jo varhaiskasvatuksessa, sitä paremmat mahdollisuudet lapsella on oppia myöhemmin kirjoittamaan, lukemaan ja käyttämään kieltä monipuolisesti. Uudessa varhaiskasvatussuunnitelmassa onkin tuotu kielelliset taidot esille merkittävänä oppimisen alueena; Kielten rikas maailma. Se selventää suuresti varhaiskasvatuksessa tehtävän työn roolia ja merkitystä.

Edelleenkin ajatuksena ei silti ole se, että varhaiskasvatuksen tehtävänä on lasten lukemaan opettaminen, mutta kasvattajat voivat tukea lapsia herkkyyssvaiheiden mukaisesti. Pienten lasten kielitietoisuutta voidaan tukea esimerkiksi erottelemalla sanoista rytmejä ja riimejä. Isompien tai kielellisesti nopeasti kehittyneiden lasten kanssa voidaan pohtia sanojen rakentumista äänneistä. Sanoja tutkiessa voidaankin huomata, kuinka jokaiselle äänneelle on olemassa niille tarkoitetut kirjaimet. (Ahonen 2017, 188-189.)

Varhaiskasvatuksessa toteutuva säännöllinen lukemisvalmiuksia kehittävä harjoittelu voi ehkäistä lukemisvaikeuksien syntyä, vaikka lapsella olisikin jo varhaisessa vaiheessa todettu haasteita fonologisessa tietoisuudessa. Suomen kielen äännejärjestelmässä korostuu kirjain-äänne-vastaavuus, joka mahdollistaa tämän harjoittelun. Lasten taidot kehittyvät omaan tahtiinsa ja aikuisen tehtävänä on havainnoida lapsen tapaa tehdä tehtäviä ja ohjata häntä tarvittaessa eteenpäin, jolloin myös kielellisesti heikommalla lapsella on mahdollisuus saada edistyneemmät kiinni ennen kouluikää. Aikuisen tulee muistaa, että kielellistä tietoisuutta harjoiteltaessa, lapsen tulee käyttää useaa eri ajattelutoimintoa. Vaativaa tehtävää tehdessä tulee kyetä keskittymään, muistamaan erilaisia asioita, vertailla ja tehdä johtopäätöksiä. On tärkeä huomioida asiat, joita tehtävien teko lapselta vaatii, sillä liian vaativat tehtävät varhaisessa vaiheessa, aiheuttavatkin päinvastaisen reaktion toivotusta iloisesta ja jännittävästä matkasta kielten maailmaan. (Hakamo 2011, 60.)

Monet varhaiskasvatuksen arkeen kuuluvat leikit ja toiminnot edistävät kielellistä tietoisuutta, puhetta sekä vuorovaikutustaitoja. Lastenkirjallisuus tukee lasten sosiaalisten taitojen sekä tunne-elämän kehitystä. Satujen kuuntelu ja niistä keskusteleminen vahvistavat kielellisen tietoisuuden syntyä. Satujen tunnelmasta, tapahtumista ja syy-seuraussuhteista keskusteleminen auttaa lasta hahmottamaan myös omaa maailmaansa ja käyttäytymistään. Satujen avulla voi käsitellä myös erilaisia tunteita ja ne voivat toimia rohkaisevina tai lohduttavina. Tarinaa kuunnellessa lapsen sanavarasto kasvaa ja hän oppii myös keskittymään ja seuraamaan tarinan kulkua sekä ymmärtämään kuulemaansa. (Hakamo 2011, 60.)

2.2 Kieli ja vuorovaikutus

Kielellä on vahva psykologinen ja sosiaalinen merkitys. Oppiminen sekä omaan kulttuuriin kasvaminen pohjautuvat kieleen ja vuorovaikutukseen. Kieli on yhteisöjen muokkaama ja se kehittyy ja muuttuu jatkuvasti. Kieli kiinnittää puhujansa eri yhteisöihin. (Hakamo 2011, 11.)

Lapsen ja aikuisen keskenään jaetut kiinnostuksen kohteet ovat olennainen osa lasta kehittävää vuorovaikutusta. Aikuinen pystyy parhaiten tukemaan lapsen kielellistä kehitystä, tunnistaessaan lapsen kehityksellisen tason. Aikuinen voi tukea lasta laajentamalla sanojen merkitystä, kysymällä ymmärrystä lisääviä tai kertomusta tukevia kysymyksiä ja antamalla mallia siitä, miten kieltä käytetään eri tilanteissa. Puhumisen oppiminen pohjautuu siihen, että opitaan, miten toisten ihmisten kanssa ollaan. Käytämme kieltä kiittämiseen, tervehtimiseen, anteeksi pyytämiseen, ohjeiden antamiseen, toisen ilahduttamiseen, arvioimiseen, välittämisen osoittamiseen sekä haavoittamiseen. Vuorovaikutuksessa toisten kanssa, ajattelevana ja tuntevana ihmisenä, tulisi-kin toimia lähtökohtana kielen oppimiselle. (Hakamo 2011, 12.)

Varhain koetut vuorovaikutustilanteet vaikuttavat siihen, miten lapsen sosiaaliset taidot sekä sosiaalisemotionaalinen toiminta kehittyy myöhemmin. Kokemuksilla näyttää olevan myös merkitystä hänen kognitiiviseen kehitykseensä, kuten ajatteluun, puheeseen ja ymmärtämiseen. Tätä kautta vaikutus on nähtävissä myös persoonallisuuden ja temperamentin muovautumisessa. Koetun vuorovaikutuksen laatu luo pohjaa turvallisille kiintymyssuhteille. Turvattomassa kiintymyssuhteessa lapsi ei hae turvaa ja läheisyyttä vanhemmistaan ja saattaa jopa vältellä heitä ja tämä johtuu usein siitä, että vanhempi tai muu läheinen aikuinen ei ole ollut emotionaalisesti lapsen lähellä. Turvattomassa kiintymyssuhteessa elävän lapsen käytös sekä negatiiviset tunteenpurkaukset herättävät usein huomiota. Hän ei ole oppinut tunnistamaan tai nimeämään tunteitaan, eikä osaa käsitellä toimintaansa keskustellen. Vanhempien ja lasten vähäinen yhdessäolo toimiikin uhkana kielelliselle kehitykselle. Vanhempien ja lasten välinen kielellinen vuorovaikutus tarjoaa lapselle pohjan tunne-elämän ja itsetunnon kehitykselle sekä viestinnän perustaidot. (Hakamo 2011, 12-13.)

Vuorovaikutustaitojen tukemisessa erityisen tärkeitä seikkoja ovat lapsen kuulluksi tuleminen, lapsen aloitteisiin vastaaminen, lasten nonverbaalisten viestien ymmärtäminen sekä lasten kannustaminen toimimaan vuorovaikutuksessa toisten lasten sekä aikuisten kanssa. Vuorovaikutustaitojen harjoittelu vaatii aikuiselta emotionaalista herkkyyttä; se määrittelee paljolti sitä, kuinka lapsi tulee aidosti kuulluksi ja miten hänen aloitteisiinsa vastataan. Erityisesti pienten lasten kanssa toimiessa vuorovaikutus perustuu lasten osalta suurimmaksi osaksi nonverbaaliseen viestintään, joten aikuisen tulee tietoisesti kiinnittää huomiota lasten viesteihin. Näin varmistetaan se, että myös lapset, jotka eivät vielä ilmaise itseään verbaalisesti, tulevat nähdyksi ja kuulluksi. (Ahonen 2017, 169.)

3 MITEN KIELTÄ OPITAAN

3.1 Ympäristön merkitys kielen oppimiseen

Varhaiskasvatuksessa kasvattajan kielen käytöllä on suuri merkitys. Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa luetaan paljon ja pyritään käyttämään laadukasta kirjallisuutta. Meidän perinteisiimme kuuluvat erilaiset laululeikit ja lorut, sekä kielen opetus erilaisten pelien avulla ja jo parin vuosikymmenen ajan tietotekniikkaa hyödyntäen. Mutta myös visuaalisella ympäristöllä on suuri vaikutus kielen oppimiseen ja tämä harvemmin muistetaan ottaa huomioon varhaiskasvatusympäristössä. (Lindberg 2011, 54.)

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan ympäristöllä on erityinen merkitys lapsen kehityksessä ja tätä osa-aluetta huomioidaan, kun puhutaan lapsen luontaisesta tavasta toimia. Yhdessä kasvattajien toiminnan kanssa, ympäristö voi toimia joko esteenä tai mahdollisuutena lasten kokemuksille. Tämän vuoksi ympäristöä ei tule tarkastella vain fyysisenä elementtinä, vaan fyysisten, psyykkisten sekä sosiaalisten tekijöiden yhteisenä kokonaisuutena. (Lindberg 2011, 54-55.)

Visuaalinen ympäristö vaikuttaa merkittävästi mielikuvitukseen. Henkilölle ilmestyy välittömästi jonkinlainen mielikuva paikasta, johon hän astuu sisälle. Jokaisella meistä

on oma tapamme tarkkailla ympäristöä ja kiinnitämme eri asioihin huomiota ja näin ympäristöt myös viestivät meille kaikille eri asioita. Tunnereaktiot liittyvät paljolti siihen, miten tulkitsemme visuaalista ympäristöämme, joku paikka vaikuttaa epämiellyttävältä ja uhkaavalta kun taas toinen ympäristö näyttäytyy houkuttelevana ja turvallisenä. Varhaiskasvatuksessa visuaalinen ympäristö toimii mielikuvituksen rikastuttajana. Osana lapsilähtöisyyttä esimerkiksi panostetaan siihen, että tavarat ja välineet ovat lasten itsensä saatavilla. Näin myös kirjoitettua kieltä on tuotu lasten saataville muun muassa kirjojen, sekä loru- ja sanakorttien muodossa. (Lindberg 2011, 56.)

3.2 Musiikki työkaluna kielenoppimisessa

Musiikilla on varhaislapsuudessa todettu olevan yhteys lapsen kielen kehitykseen ja aivoihin. Jo ennen lapsen syntymää alkavalla musiikkikasvatuksella on vaikutusta lapsen kielen oppimiselle. Erityisesti laulaminen edesauttaa tätä kehitystä ja lapsen oma kyky laulaa kehittyy myös jo samanaikaisesti tai ennen kuin lapsi alkaa tuottaa ensimmäisiä sanojaan. Ihmiselle on ominaista ilmaista itseään musiikin ja kielen avulla ja niiden avulla myös lapsi alkaa rakentaa maailmaansa ja osallistuu ympäröimäänsä kulttuuriin. (Ruokonen 2011, 62.)

Musiikki ja kieli toimivat myös välineinä varhaisen vuorovaikutussuhteen rakentamiselle aikuisen ja lapsen välille. Vauvaa hoitava aikuinen yhdistää lauluun ja puheeseen hellyttelyjä ja keinoja liikkeitä. Perushoitotilanteissa, kuten pukemisessa ja syöttämisessä käytettävät toistuvat laulut ja musiikki rakentavat pohjaa lapsen minuuden sekä turvallisuuden tunteen syntymiselle ja rytmittävät yhdessä tekemistä. Musiikin kokeamiseen ja ilmaisuun liittyvät käsitteet, kuten lähestyvä, voimistuva, hiljentyvä ja niin edelleen, ovat hyvin samankaltaisia kuin vauvan ensimmäisiin elämän kokemuksiin liittyvät ilmaisut. Tämä varhainen emotionaalinen merkitys luo eräänlaisen musiikillisen kehityksen perustan. Alkuun korostuu aistimusten merkitys. Vanhempien läheisyys on lapselle äärettömän tärkeää ja jo ennen lapsen syntymää laulettujen laulujen laulaminen tuo hänelle turvaa. Lasta voidaan lohduttaa laulamalla ja keinuttelemalla häntä sylissä musiikin tahtiin. Laulu auttaa useita pieniä lapsia myös nukahtamaan. Vaikka laulujen sanat eivät ole tässä kohtaa vielä merkittäviä, ne auttavat rakentamaan myöhemmin esille tulevaa kieltä. Rythmi, tunne ja äänen sointu, jolla lapselle lauletaan

tai puhutaan ovat tärkeämpiä kuin itse sanat. Kun vauva alkaa seurata katseellaan, lauluihin voidaan yhdistää myös esimerkiksi värikkäitä muotoja. Musiikkiympäristöä luodaan kehittyvälle lapselle parhaillaan, kun musiikin käyttöä otetaan mukaan hoitollisiin tilanteisiin. (Ruokonen 2011, 63.)

Vauvan minässä tapahtuu suuria muutoksia muutaman kuukauden iässä ja musiikillisista tapahtumista syntyvät kokemukset auttavat myös jäsentämään lapsen minuutta. Vauvan tunne omasta minästä suhteessa muihin kehittyy myös samoihin aikoihin. Eri-laiset kukkuuleikit ja laulut ovat keskeisenä osana tätä kehityksen vaihetta ja lapsi alkaa saada yhteisistä hetkistä aikuisen kanssa mielihyvän tunnetta, jota musiikin avulla voidaan vielä korostaa. Vauvan alkaessa äänteleämään ja jokeltamaan, hän huomaa, että ääntelyllä voidaan kommunikoida toisten ihmisten kanssa. Kehittyessään vielä enemmän, hän oppii, että hänellä itsellään on mieli ja, että muillakin on mieli ja ajatuksia voidaan jakaa keskenään. Tämä lisää vuorovaikutussuhteen merkitystä ja tuo siihen kommunikaatiota. Myös empatia syntyy yhteisistä jaetuista kokemuksista, kuten vaikka siitä, kun lapsi rummuttaa käsillään pöydän pintaa ja aikuinen matkii ja alkaa rummuttaa samassa tahdissa. Vauva seuraa ja kuulostelee ympäriltään tulevia virikkeitä aina vain tarkemmin, hän kuuntelee ääniteitä ja ääniä ja yrittää matkia niitä. Hän saattaa jopa yrittää matkia, jotain hänelle laulettua laulun tai lorun pätkään. Aikuiset korostavat lapsille usein puhetta ja unohtavat miten suuri vaikutus laulamisella on lapsen puheen kehitykselle. Myös tavalliset arjen asiat ja tapahtumat voidaan selittää lapselle laulamalla. Noin puolen vuoden iän jälkeen, kun vauva osaa tarttua jo esineisiin, häntä alkaa kiinnostaa soivat esineet ja lelut, kuten helistimet, jotka pitävät ääntä. Eri-laisten äänten kuuntelu ja niiden aiheuttaminen tuottavat lapsessa viehätystä yhtä lailla kuin sylissä keinuttelu ja tanssittaminen.

3.3 Lapsi oppii leikkien

Leikki toimii lapsen ilmaisukeinona, ennen kuin hän oppii tuottamaan puhetta aikuisen tavoin. Lapsen kanssa ajatusten vaihto toimiikin parhaiten leikin välityksellä. Lapsi kokee, tuntee ja ajattelee leikin kautta. Lapsilähtöisyyteen pyrkiessä tuleekin huomioida vapaan leikin riittävä mahdollistaminen. Pieni lapsi on luontaisesti utelias ja tämä

ilmenee kaikessa hänen toiminnassaan. Hän haluaa koskettaa, ymmärtää ja hallita ympäristöään sekä kokea pystyvänsä vaikuttamaan. (Helenius & Korhonen 2011, 70.)

Myös leikki on kulttuuriin sidonnainen ilmiö, aivan kuten kielikin. Ihminen sisäistää kehittyessään jo ympärillä olevia kulttuurin muotoja. Kieltäkään ei keksitä omasta takaa vaan se omaksutaan kommunikaatiossa jo osaavampien kielitaitajien kanssa; esimerkiksi lapsiryhmissä lapset omaksuvat kieltä toisiltaan. (Helenius & Korhonen 2011, 71.)

Leikki tulee osaksi lapsen elämää jo syntymästä saakka ja yhteisö on sitä osana aina tavalla tai toisella. Ennen kuin lapsen oma toiminta mahdollistuu, myös leikki tapahtuu ja kehittyy yhteistyössä varttuneemman ihmisen kanssa. Yleensä näissä tapauksissa leikittäjä toimii lapsen vanhemmat, isovanhemmat, sisarukset tai joku muu läheinen hoitaja. Yhdessä leikkiminen tuottaa lapselle miellyttäviä tunteita, rakentaa pohjaa lapsen itsetunnon kehittymiselle sekä auttaa omaksumaan kieltä ja käsitteitä. Monet leikit kulkevat perinteenä sukupolvilta toisille. Perinneleikit esiintyvät yleensä sääntöleikkeinä, joissa tosin vain aikuinen on alkuun se, joka hallitsee leikin säännöt. Samat lorutukset, hokemat, liikkeet ja hypitykset toistuvat uudelleen ja uudelleen. Toistot tuottavat lapselle odotuksen tunnetta ja leikin sääntönmukaisuus antaa lapselle mahdollisuuden ennakoida tulevia tapahtumia. Yhdessä leikkimisen emotionaalisuus, tutut rytmit ja melodiat, jännittävät, mutta samalla turvalliset odotukset sekä etenkin samojen sääntöjen toistumiset tekevät leikistä tärkeän vuorovaikutuksen muodon. Lapsi tarkkailee ilmaisujen merkitystä ja omaksuu kieltä, samat asiat toistuvat liikkeissä ja niihin yhdistetyissä sanoissa. (Helenius & Korhonen 2011, 71-72.)

Ennen kuin lapsi oppii ryömimään ja liikkumaan, hänellä on mahdollisuudet kosketella vain aikuisen tarjoamia esineitä. Liikkumaan oppiminen muuttaa lapsen motivaatiota ja hän alkaa tutkia ympäristöään itsenäisesti. Lapsen elämässä alkaa vaihe, joka vaatii aikuiselta herkeämätöntä tarkkailua. Lapsi on kiinnostunut esineistä ympärillään ja tutkii niitä maistelemalla. Hän etsii merkityksiä ympäristöstä ja nämä merkitykset opitaan aikuisen tulkinnoista. Varhaisin ilmaus merkitysten oppimisesta on esineiden käyttö. Alkava näkemys esineiden käyttötavoista syntyy jo ennen niihin liittyvien sanojen oppimista ja esineiden suuhun laittamisen lopettaminen osoittaa jo, että lapsi on alkanut pohtimaan esineen merkitystä. Tässä vaiheessa lapsi on jo ottanut suuria

askelia myös puhumaan oppimisessa. Lapsi tarvitsee varttuneemman ihmisen esimerkiksi esineiden käyttämiseen tarkoitetuilla tavoilla ja yhteiset esineleikit sisältävät paljon uusia sanoja ja ilmaisuja. Pienen lapsen puhe usein liittyy esineelliseen toimintaan ja sillä voi olla negatiivinen vaikutus myös lapsen kielen ja leikin kehittymiseen, jos pieni lapsi leikkii jatkuvasti yksin ilman aikuisen seuraa. (Helenius & Korhonen 2011, 73.)

Kotiympäristössä luontaisesti puuhaillessa, lapsi kohtaa ristiriitatilanteita, jotka aiheuttavat kehityksellisesti uusia tilanteita ja muuttavat myös lapsen persoonallisuutta. Lapsi alkaa tiedostaa olevansa äidistään erillinen henkilö ja havaitsee myös omaa taitoa. Samassa vaiheessa lapsi alkaa myös pohtia vastakohtia sekä erilaisuutta ja samantyyppisyyttä. Sillä lapsi ei tuota vielä puhetta, hän ilmentää tätäkin asiaa esineellisesti muun muassa avaamalla ja sulkemalla leluja ja laittamalla niitä piiloon ja ottamalla taas esiin. Elekieli toimii ennakoijana puheelle. Lapsi antaa esineitä, vetää aikuista kädestä ja osoittaa kädellä eri kohteisiin, saadakseen aikuisen huomion. Hän myös kiinnittää huomiota toisten ihmisten kasvoihin huomatakseen, miten toiset tilanteeseen suhtautuvat. Lapsi oppii uusia sanoja, kun aikuinen kuvastaa kielellä sitä, mitä lapsi on osoittanut ja sillä, osallistuuko ja tarttuuko aikuinen näihin lapsen aloitteisiin ja toimintayrityksiin, on merkittävä vaikutus puheen edistymiselle. (Helenius & Korhonen 2011, 74.)

Erilaisista esivaiheista ja esineleikistä, leikki kehittyy varsinaiseen leikkiin, jossa lapsi kehittää itselleen roolin ja alkaa toimia roolille sopivalla tavalla. Lapsi, joka ei tuota vielä puhekieltä, harvemmin kykenee roolileikkiin, sillä nimeämiseen tarvitaan puhetta. Lapset, joilla on viivettä puheen kehityksessä edellyttävätkin aikuisen tukea ja mukana oloa, vapaan leikin tilanteissa. Roolileikkiin siirtyminen alkaa siitä, että lapsi omaksuu roolinsa. Aikuisen ohjaavat kysymykset voivat olla tässä vaiheessa lapselle tärkeitä. Erilaiset roolitunnukset, kuten palomiehen kypärä ja prinsessan mekko auttavat lasta roolin omaksumisessa. Lapsi keksii roolilleen uusia toimintoja jatkaakseen leikkiä eteenpäin ja esineet auttavat lasta ideoinnissa. Aikuinen voi rikastuttaa lapsen leikkiympäristöä seuraamalla lasten kiinnostuksen kohteita ja tuomalla leikkitalaan uusia esineitä ja varusteita niihin liittyen. Tässä vaiheessa aikuisen rooli on huolehtia, että lapsi saa leikki-ideansa toteutettua. (Helenius & Korhonen 2011, 74.)

Lapsen ja aikuisen roolit ovat nyt vaihtuneet ja lapsi on se, joka tekee aloitteen. Lapsi ohjaa leikin kulkua ja aikuinen varmistaa mahdollisuuden leikin etenemiselle. Leikin idea tulee nyt lapsen omasta päästä, joten sitä mielikuvaa on helpompi toteuttaa, kuin aikuisen antamaa ohjetta tai mielikuvaa. Idea toimii suunnitelmana leikille ja aito leikki syntyykin, kun se rakennetaan oman tai yhteisen idean pohjalta. Tästä syystä aikuisten ideoimat valmiit leikkirakenteet, kuten kauppaleikki syrjäyttävät lasten omat aloitteet. Leikkiympäristö tukee lapsen mielikuvitusta ja aloitteellisuutta parhaiten, kun se elää ja mukautuu lapsen leikkien mukana ja usein on myös tärkeää, että kesken jäänyt leikki saa jäädä odottamaan jatkoa seuraavalle päivälle. (Helenius & Korhonen 2011, 75.)

4 KIELIRIKASTEINEN VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on kielirikasteista, kun alle 25 prosenttia toiminnasta on järjestetty jollain muulla kuin varhaiskasvatuslaissa määritetyllä kielellä. Toiminta on aina suunniteltua ja sitä järjestetään säännöllisesti. Toiminnan tavoitteena on tukea kielten oppimista, motivoida lapsia sekä monipuolistaa kielivalintoja. (Opetushallitus, 2016, 49.)

Toiminnalla halutaan hyödyntää lasten kielellistä herkkyysskautta. Vieraaseen kieleen tutustuminen tapahtuu mukavan tekemisen kautta muun muassa leikkien, laulaen ja pelaten. Lapsille annetaan virikkeitä ja valmiuksia vieraan kielen oppimiseen. Toiminnan tavoitteena on myös madaltaa kynnystä käyttää vierasta kieltä arjen eri tilanteissa. (Tampereen kaupunki 2018.)

Kielirikasteisen kasvatuksen rinnalla puhutaan usein myös kielisuihkutuksesta. Kielisuihku on suomalaissyntyinen käsite ja se liittyy varhaiseen kieltenoppimiseen. Kielisuihkutus perustuu siihen, että kieltä opitaan käyttämällä sitä arkisissa puuhissa ja leikeissä sekä lyhyissä tuokioissa. Tarkoituksena on tutustuttaa lapsi yhteen tai useampaan vieraaseen kieleen huomaamattaan. Kielisuihkutusta voidaan järjestää päiväkohteissa moninaisesti pukemis- ja ruokailutilanteissa sekä ohjatuissa leikki- ja lauluhetkissä. Kielisuihkutuksesta käytetään myös monia eri nimityksiä kuten kielikurkistus,

kielikerho, kielimaistainen ja kielireppu. Kielisuihkutus toimii myös kulttuurikasvatuksena, koska sillä halutaan luoda lapsille myönteinen mielikuva eri kulttuureista ja kielistä. (Mård-Miettinen, Palojärvi & Palviainen 2015, 10.)

Opetustyyliiltään kielirikasteinen opetus on joustavaan moninaisuuteen perustuvaa kaksikielistä opetusta. Dynaamisen kaksikielisyyden kehittyminen toimii kyseisen opetustyylin tavoitteena. Vierasta kieltä ja lasten äidinkieltä ei erotella tiukasti toisistaan kuten kielikylvyssä, mutta toisaalta kuitenkin lapsi omaksuu kielikylvyn tapaan vieraan kielen äidinkiensä rinnalle kommunikoinnin ja oppimisen kieleksi. Joustavaan moninaisuuteen perustuvalla opetuksella on tyypillistä käyttää koodinvaihtoa. Koodinvaihto on vastuullisesti toteutettua suunnitelmallista ja tietoista kahden kielen käyttöä, sillä tavoitteena on sekä äidinkielen, että vieraan kielen kehittyminen. Opettaja tai varhaiskasvattaja vaihtaa kielestä toiseen esimerkiksi vahvistaakseen oppimista, saadakseen lasten huomion tai tukeakseen toista kieltä. Koodinvaihdossa kieliä voidaan käyttää limittäin tai rinnakkain. Limittäisessä kielenkäytössä kahta kieltä käytetään vuorotellen esimerkiksi erilaisten tehtävien tekemisessä sekä opetuksessa. Kielirikasteisessa varhaiskasvatuksessa yleisempänä käytäntönä on rinnakkainen kielten käyttö, jolloin sama asia esitetään sekä äidinkielellä, että vieraalla kielellä. (Mård-Miettinen ym. 2015, 12-13.)

Kielirikasteisessa kasvatuksessa käytetään monipuolisia keinoja, joilla mahdollistetaan uuden kielen oppiminen, ymmärtäminen sekä tuottaminen. Toimintaa rakennetaan toistuvien rutiinien ympärille ja oppimista tuetaan sanoittamalla toimintaa sekä rakentamalla siltoja jo ennestään opitun sekä uusien asioiden välille. Kasvattajan tulee puhuessaan artikuloida selkeästi, painottaa puheissaan keskeisiä ydinsanoja, toistaa jo opittuja sanoja sekä käyttää paljon non-verbaalista kieltä, kuten eleitä, ilmeitä ja kuvia. (Mård-Miettinen ym. 2015, 14.)

Kaksikielisen kasvatuksen tavoitteina on, että lapset tutustuvat uuteen kieleen ja oppivat sitä pienissä määrin. Lapset oppivat vieraskielisiä lauluja ja leikkejä sekä arkisiin asioihin liittyviä sanoja ja fraaseja. Lapsille halutaan tarjota positiivisia oppimiskokemuksia sekä luoda myönteistä asennetta uutta kieltä kohtaan. Vieraan kielen kuuleminen oman äidinkielen rinnalla, herättää lapsen kiinnostusta kieltä kohtaan ja tuo sen osaksi lapsen arkipäivää. Uuden kielen oppimiselle tulee luoda turvallinen ympäristö,

jossa lapsen ymmärtämistä tuetaan käyttämällä lapsen omaa äidinkieltä. (Mård-Miettinen ym. 2015, 25.)

Suomen päiväkodeissa ja kouluissa tarjottavasta suppeammasta kaksikielisestä opetuksesta käytetään usein nimitystä CLIL-opetus. (Content and language integrated learning). CLIL-opetusta toteutetaan varhaiskasvatuksessa sekä esiopetus- ja koulu- maailmassa, mutta se ei välttämättä tuota samankaltaista asteittain etenevää ohjelmallista jatkumoa, kuten kielikylpymenetelmä. CLIL-opetus on myös toiminnaltaan moninaisempaa ja laajempaa kuin kielikylpyohjelma. Kyseisessä menetelmässä yleensä sama opettaja käyttää sekä lasten omaa kieltä, että vierasta kieltä lapsiryhmän kanssa toimiessa. Joissain tapauksissa opetuksessa voi olla mukana henkilöstöä, joka ei puhu lainkaan lasten omaa kieltä. (Mård-Miettinen ym. 2015, 10.)

4.1 Kahden kielen käyttäminen

Vaikka päiväkodissa käytettäisiin kahta kieltä, pedagogiikan yleiset periaatteet ovat silti samat kuin muuallakin varhaiskasvatuksessa. Pedagogiset painotukset eivät muutu mihinkään, vaan tarkoituksena on toteuttaa kaksikielistä toimintaa päiväkodin pedagogisten periaatteiden puitteissa. Pedagogisen sisällön tuominen arkeen on tärkeänä osana myös kielirikasteista varhaiskasvatusta, näin toiminta ei rajoitu ainoastaan ohjattuihin tuokioihin, vaan pedagoginen tavoitteellisuus pysyy yllä koko päiväkotipäivän ajan. (Mård-Miettinen ym. 2015, 26.)

Kaksikielistä toimintaa toteuttaessa tulee muistaa kielten samanarvoisuus. Molempia kieliä arvostetaan yhtä paljon ja tämän tulee näkyä myös toiminnassa ja aikuisten suhtautumisessa kieliin. Arvostus voi näkyä esimerkiksi siten, että lapsen vastatessa kysymykseen, hän saa yhtä paljon positiivista palautetta, vastasi hän kummalla kielellä tahansa. Molemmilla kielillä on myös oma merkittävä tarkoituksensa toiminnassa. Molempia kieliä käytetään sekä ohjatuissa toiminnoissa, että arjen tilanteissa. Kasvattajan tulee suunnitella ja tarkkailla omaa kielenkäyttöään varmistaen, että molemmat kielet ovat säännöllisesti mukana toiminnassa ja, että lapset kuulevat samassa tilanteessa kahta kieltä. (Mård-Miettinen ym. 2015, 27-28.)

Kieli toimii sekä tavoitteena, että välineenä. Myös lapselle ennestään vieraan kielen avulla voidaan oppia muita uusia asioita, tapahtuneen toiminnan kautta. Samalla kieli kuitenkin toimii tavoitteena, jonka tarkoituksena on, että lapsi oppisi äidinkieltänsä lisäksi hieman vierasta kieltä. Siltikin toisin kuin koulumaailmassa, kielen oppiminen ei toimi päätavoitteena toiminnalle, vaan tarkoituksena on toteuttaa arjen toimintaa sekä opetella varhaiskasvatuksen pedagogisia sisältöjä kahden kielen kautta. Lapset saavat tutustua vieraaseen kieleen tavallisten arjen rutiinien, ennestään tutun toiminnan, mukavan tekemisen sekä leikkien ja laulujen välityksellä. Kieltä käytetään esimerkiksi pukeutumis- ja ruokailutilanteissa, joissa toimiminen on lapselle jo tuttua, joten vieraskieliset sanat ja fraasit on helppo sisällyttää mukaan toimintaan. Lasten on tärkeää myös kuulla asioita molemmilla kielillä ilman, että joka sanaa opetetaan erikseen kääntämällä. Tällä pyritään siihen, että vieraskielisten sanojen merkitys kävisi lapselle selväksi muun muassa eleiden ja toiminnan avulla. Näin lapselle annetaan mahdollisuus ajatella itse ja saada vielä enemmän onnistumisen kokemuksia sanojen ymmärtämisestä ja oivaltamisesta. Erityisen tärkeää kahden kielen käytössä kuitenkin on se, että lapsella on tunne, että aikuinen ymmärtää häntä ja hän ymmärtää aikuista. Näin luodaan lapselle turvallinen oppimistilanne. Kieli mukautetaan riittävän selkeäksi ja yksinkertaiseksi lasten kielitasoon nähden ja ymmärrystä edistetään käyttämällä muun muassa eleitä sekä esimerkiksi kuvakortteja. (Mård-Miettinen ym. 2015, 28-30.)

Kuten edellä mainittiin, toiminnassa käytettävä vieras kieli kannattaa pitää mahdollisimman yksinkertaisena. Vierasta kieltä on helpoin käyttää arjessa toistuvissa ilmaisuissa. Vierasta kieltä suositellaan myös käytettävän toimintaan liittyvissä, konkreettisissa asioissa ja ohjeissa, joita on helppo havainnollistaa esimerkiksi osoittamalla tiettyä esinettä tai kuvaa. Näin lapsen on helpompi pysyä mukana ja ymmärtää mistä puhutaan. Myös tiettyjen toimintatuokioiden kuten, vaikka askartelutuokion aikana usein toistuvat sanat on hyvä ilmaista vieraalla kielellä, esimerkiksi ”scissors” (sakset). Kun sama ilmaisu toistuu useita kertoja tilanteen aikana, lapset oppivat toiston sekä toiminnan avulla ilmaisun merkityksen. Vierasta kieltä voidaan käyttää myös käsitteiden tarjoamiseen ja asioiden nimeämiseen. Kun lapselta kysytään kuvasta löytyviä asioita, hänen vastatessa suomeksi ”kukka”, voi hänelle vastata englanniksi esimerkiksi ”yes, a flower and there’s also a cloud”. Kun lapsi osaa tarjotut käsitteet jo suomeksi, hänen on helpompi opetella ne myös vieraalla kielellä. (Mård-Miettinen ym. 2015, 30-31.)

Lasten äidinkieltä eli suomea käytetään toiminnassa kuitenkin pääsääntöisesti. Muun muassa pidemmät ja monimutkaisemmat ohjeet annetaan lapsille suomeksi. Myös asiat, jotka ovat välttämätöntä ymmärtää, esimerkiksi erilaiset varoitukset tulee sanoa suomeksi. Suomen kieltä kannattaa hyödyntää myös silloin kun lasten huomio ja tarkkaavaisuus halutaan kiinnittävän sanottavaan asiaan. Myös emotionaalisissa tilanteissa esimerkiksi lasta lohdutettaessa tai riitatilanteissa on tärkeää käyttää lapsen omaa äidinkieltä, jolloin lapselle muodostuu turvallinen ilmapiiri tilanteessa, jossa tunteet ovat vahvasti mukana. (Mård-Miettinen ym. 2015, 32.)

Eteen voi tulla myös tilanteita, jolloin voidaan käyttää kumpaa kieltä tahansa. Esimerkiksi lapselle vastattaessa yksinkertaisesti voi kieleksi valita vaihdellen vieraan kielen tai suomen. Tällöin valintaan toki vaikuttaa lapsen kielitaito sekä käsiteltävä asia. Pedagogisia sisältöjä voidaan tuoda esille myös molemmilla kielillä. Vieraalla kielellä voidaan opetella laskemista, hyviä pöytätapoja tai pyytämistä sekä kiittämistä. (Mård-Miettinen ym. 2015, 32-33.) Myös ohjatuissa toimintatuokioissa voidaan käyttää kahta kieltä monipuolisesti vaihdellen. Osa leikeistä, lauluista ja ohjeista voidaan toteuttaa vieraalla kielellä. Aamupiiri tai -hetki voidaan esimerkiksi aloittaa toivottamalla huomenet vieraalla kielellä, mutta sen jälkeen, vaikka lukea kirjaa suomeksi. Lauluista pidemmät ja haastavimmat voidaan laulaa suomeksi, kun taas helposti opittavat laulut voidaan laulaa vieraalla kielellä. Vieraskielisiin lauluihin voidaan hyödyntää myös laululeikkejä, jolloin leikkiin kuuluvat eleet auttavat lapsia ymmärtämään laulun sisällön. Myös sama laulu voidaan laulaa sekä suomeksi, että vieraalla kielellä. (Mård-Miettinen ym. 2015, 35-36.)

4.2 Toiminnan suunnittelu

Kuten muuallakin varhaiskasvatuksessa, toiminnan suunnittelu pohjautuu varhaiskasvatussuunnitelmiin, lapsituntemukseen sekä lasten osallistamiseen. Osallisuus huomioiden, toiminta suunnitellaan lasten aloitteiden ja mielenkiinnon kohteiden mukaisesti. Ohjattua toimintaa suunnitellessa on hyvä aloittaa toiminnan rakenteesta suunnittelusta sekä toiminnan sisältöön liittyvistä tavoitteista. Esimerkiksi liikuntatuokiota suunnitellessa mietitään, miten lasten motorista kehitystä tuetaan, mitä motorisen

kehityksen osa-aluetta toiminta kehittää ja mistä leikeistä, harjoituksista ja peleistä tuokio koostuu. Samalla on hyvä pohtia, miten lapsia motivoidaan ja aktivoidaan toimintaan. Tämän jälkeen voidaan miettiä, miten vierasta kieltä saisi otettua mukaan tuokioon. Vierasta kieltä voi ottaa mukaan esimerkiksi laulun muodossa tai sitä voi käyttää muun muassa asioiden, esineiden ja toimintojen nimeämiseen sekä laskemiseen. (Mård-Miettinen ym. 2015, 38.)

Toiminnan suunnittelussa on tärkeää huomioida myös vieraan kielen käyttö arjen pedagogiikassa sekä vapaan leikin aikana. On pohdittava etukäteen, millaisissa tilanteissa vierasta kieltä voidaan käyttää, minkälaista sanastoa käytetään ja miten se yhdistetään lapsen arkeen ja lasta koskeviin asioihin. Lisäksi kannattaa miettiä, miten vieraan kielen ymmärtämistä voitaisiin edistää. Puheen tulee olla riittävän selkeää ja hyvin artikuloitua. Sen lisäksi tulee miettiä, miten erilaisia havainnollistamisen tapoja voidaan hyödyntää. On myös tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että lapsilla on eri toiminnoiden aikana oppimisrauha. Samojen asioita ja sanoja voidaan harjoitella pitkäänkin, eikä uutta vieraskielistä sisältöä kannata ottaa mukaan liian usein. (Mård-Miettinen ym. 2015, 38.)

4.3 Mitä kielirikasteinen varhaiskasvatus vaatii kasvattajalta?

Ryhmän tiimin yhteistyöllä on yhtä merkittävä vaikutus kielirikasteiseen toimintaan ja sen onnistumiseen, kuin yleisestikin varhaiskasvatuksessa. Tiimin kesken tärkeää on avoin keskustelu siitä, miten kielirikasteista toimintaa toteutetaan, yhdessä sovitaan ryhmän käytännöt ja kaikki tiimiläiset sitoutuvat toimintaan ja sen toteuttamiseen. Kielirikasteista kasvatusta aloitettaessa tiimin tulee sopia kielen käytöstä. Voidaan sopia käyttävätkö kaikki ryhmän kasvattajat molempia kieliä vai onko ryhmässä vain tietty henkilö, joka sitä käyttää. Yhdessä tulee myös sopia, kuinka paljon vierasta kieltä käytetään, toki laissa määritellyn ajan puitteissa. Jollain tiimistä voi olla päävastuu kielirikasteisen toiminnan järjestämisestä, esimerkiksi jos vieraan kielen käyttö ei tunnu muille luontevalta. Tiimissä voidaan myös sopia, kenen vastuulla toiminnan suunnittelu on ja miten toimitaan esimerkiksi erityisen tuen piirissä olevien lasten kanssa. Myös vanhempien toiveet kielirikasteisen kasvatuksen suhteen on tärkeää selvittää ja miettiä, miten ne voitaisiin toiminnassa huomioida. (Mård-Miettinen ym. 2015, 39.)

Päävastuussa olevan varhaiskasvattajan tulee osata hyvin molempia ryhmässä käytettäviä kieliä, hänen tulee pystyä kommunikoimaan molemmilla kielillä sujuvasti. Varhaiskasvattajalta tulee löytyä riittävästi motivaatiota toiminnan toteuttamiseen sekä positiivista asennetta molempia kieliä kohtaan. Aikuisen myönteinen asenne kieliä kohtaan saattaa lisätä myös lasten kiinnostusta kielten oppimiseen. Kielirikasteisen toiminnan järjestäminen vaatii varhaiskasvatuksen opettajilta sekä lastenhoitajilta löytyvää asiantuntijuutta ja pedagogista osaamista. Toiminnan kehittämisen kannalta varhaiskasvattajan on hyvä osata reflektoida omia kielenkäyttötapojaan. Häneltä tulee myös löytyä taitoa havainnoida lasten kielen kehitystä ja mukauttaa toimintaa sekä kielten käyttöä sen mukaisesti. (Mård-Miettinen ym. 2015, 41-42.)

5 TOISEN KIELEN OPPIMINEN

Suomi on maailmanlaajuisesti poikkeuksellinen maa siitä, että edelleen suurin osa sen väestöstä syntyy ja kehittyy yksikieliseksi, kun taas suurin osa maailman lapsista kasvaa kaksi- tai monikielisessä ympäristössä. (Lintunen & Pietilä 2014, 11.) Suomenkin kielitilanne on kuitenkin muuttunut ajan saatossa nopeasti; Tilastokeskuksen mukaan 1990-luvun taitteessa vieraskielisen väestön määrä oli vain vähän alle 25 000, kun taas vuoteen 2016 mennessä määrä oli jo noussut noin 350 000:een. Maiden välisen liikkuvuuden lisääntyvyys sekä erilaisten kansallisrajojen ylitys muun muassa talouden ja politiikan saralla edesauttavat yhteisöjä monikieliseksi. Rajojen ylittely mahdollistaa kulttuuristen, etnisten sekä kielellisten kokonaisuuksien synnyn ja kehityksen. (Honko & Mustonen 2018, 22-25.)

Yksikielisyyden (monoligualism) vastakohtana on pidetty kaksikielisyyttä (bilingualism), jossa henkilö taitaa täydellisesti kahta eri kieltä. Todellisuudessa kuitenkin kukaan yksikielinenkään ei osaa äidinkieltään täydellisesti, sillä jokaisella ihmisellä on omanlainen kielivarantonsa, joka kehittyy jatkuvasti. Kielen hallinnan lisäksi kaksikielisyyden määritelmä on perustunut alkuperään ja syntymään; kaksi- tai monikielisen ajatellaan osaavan kieliä tasavahvasti siksi, että on syntynyt ja kasvanut perheessä, jossa puhutaan useampaa kieltä. Tämän kriteerin kuitenkin kumoaa se, miten

tyypillistä nykyään on kasvaa monikieliseksi, esimerkiksi siten, että päivähoitossa tai koulussa puhutaan eri kieltä, mitä kotona. Lisäksi liikkuvuus, talouden globalisoituminen, kansainväliset koulutus- ja työmarkkinat, kulttuuri sekä erilaiset sosiaaliset verkostot tuovat kielen yhä enenemissä määrin kaikkien saataville. Televisio, videopelit sekä musiikki ovat myös vaikuttaneet siihen, että englanninkielen käyttö on jo pienille lapsille osa luontaista keskinäistä vuorovaikutusta myös yksikielisissä perheissä. (Honko & Mustonen 2018, 25.)

5.1 Kielen oppimisen peruskäsitteitä

Kieltä opitaan erilaisissa ympäristöissä ja me olemme oppijoina kaikki erilaisia. “Oppiminen” on itsessään jo laaja-alainen ja monitarkoituksellinen sana, joten myös uuden kielen oppiminen on vaikeasti selitettävä, monimutkainen ilmiö. Erilaisia oppimistilanteita kuvataan eri verbeillä. (Lintunen & Pietilä, 2014, 12.) Kieltä voidaan omaksua tai oppia. Kun kieltä omaksutaan, se tapahtuu luonnollisissa kielenoppimistilanteissa, esimerkiksi pieni lapsi omaksuu äidinkieltä. Henkilö ei tiedosta oppimistapahtumaa ja kieltä ei opetella esimerkiksi kieliopillisten sääntöjen kautta. Kielen oppiminen taas tapahtuu muodollisen opetuksen avulla ohjatussa oppimistilanteessa. Kielen oppimisen termiä käytetään kuitenkin sekä ala- että yläkäsitteenä. Alakäsitteenä sillä tarkoitetaan edellä mainittua tietoisesti ohjattua kielenoppimista. Yleisesti kuitenkin sillä tarkoitetaan yksinkertaisesti sitä, että opitaan jokin kieli, eikä erikseen erotella tapaa, miten se on tapahtunut. Tämän vuoksi sitä tulee pitää myös yläkäsitteenä merkitsemään tiedostamatonta kielen omaksumista sekä tietoisesti ohjattua kielenoppimista. (Lauren 1992, 27-28.)

Myös käsitteet *toinen kieli* ja *vieras kieli* ovat moniselitteiset. Toisella kielellä ei yleensä tarkoiteta äidinkielen jälkeen opittavaa kieltä, vaikka se siltä kuulostaakin. Sillä tarkoitetaan kielen oppimista siinä maassa, jossa kyseistä kieltä käytetään luonnollisesti. Toinen kieli on siis yleensä maassa virallisesti käytettävä tai puhujan ympäristössä laajassa käytössä oleva kieli. Esimerkiksi maahanmuuttaja, joka opiskelee maassamme suomen kieltä, voi puhua suomen kielestä toisena kielenä. Suomessa toiseksi kieliksi lasketaan ruotsin sekä saamen kieli, vaikka niitä puhutaankin maantieteellisesti melko rajatusti. Muut kielet kuten myös englannin kieli ovat Suomessa

vieraita kieliä, vaikka taas englannin kieli on useille ruotsia tutumpi kieli muun muassa televisiosta, musiikista tai työyhteisöistä. Käsite *kohdekieli* on helpommin ymmärrettävissä, koska sillä viitataan suoraan opeteltavaan kieleen, piittaamatta siitä, minkälainen asema kielellä on oppimisympäristössä. (Lintunen & Pietilä, 2014, 13-14.)

5.2 Kielten vaikutus toisiinsa

Toista tai vierasta kieltä oppiessa, oppija oppii jotain seuraavaa kieltä, olemassa olevan äidinkielen lisäksi. Tätä aivoissa tapahtuvaa kahden tai useamman kielen kohtaamista kutsutaan kielikontaktiksi. Niille, jotka osaavat useampaa kuin yhtä kieltä, on varmasti tuttua se, että jonkun sanan muistaa vain tietyllä kielellä tai, että oman äidinkielenä sanajärjestyksestä tai äänneitä tulee käytettyä toista kieltä puhuessa. Kun puhutaan kielten vaikutuksista toisiinsa, viitataan usein transfer-ilmiöön, eli siirtovaikutukseen. Siirtovaikutuksessa yhden kielen piirteitä siirretään toiseen kieleen. Saatamme siis siirtää oman äidinkielemme sanoja, sanajärjestyksiä, äänneitä tai kulttuurisia käsitteitä toisiin kieliin, vaikka ne eivät olisi osana kyseisen kielen järjestelmää. Mitä enemmän äidinkielellä ja kohdekiellellä on rakenteellisia eroja, sitä vaikeampaa kohdekieli yleensä on oppia. Samasta syystä myös esimerkiksi ruotsalaisen voi olla suomalaista helpompi opetella englantia ja suomalaisen taas opetella viroa. Yleensä kuitenkin nykykäsityksen mukaan, oppija kiinnittää enemmän huomiota kielistä löytyviin samankaltaisuuksiin kuin eroihin. Oppija pyrkii hyödyntämään osaamistaan kielistä löytyviä yhtäläisyyksiä, uutta kieltä opeteltaessa. Siirtovaikutus ei kuitenkaan toimi vain yksisuuntaisena prosessina, sillä myös opittavasta kielestä voi siirtyä piirteitä äidinkieleen tai muihin jo opittuihin kieliin. Montaa kieltä osaava ihminen voi käyttää esimerkiksi toisen kielen sanoja äidinkielisessä lauseessa. Ilmiötä kutsutaan koodinvaihdoksi, jolloin puhuja ei välttämättä muista heti äidinkielistä sanaa tai toisen kielen sana voi hänen mielestään vastata paremmin tarkoittamaansa merkitystä. Paljon ulkomailla aikaa viettäneellä tai vahvan toisen kielen taidon omaavalla ihmisellä saattaa myös ääntää äidinkieltään vähän vieraalla tavalla. Ilmiöllä ei ole vaikutusta ainoastaan kielen rakentamiseen vaan ajatteluun laajemminkin. Kieli voi esimerkiksi vaikuttaa myös tunteisiin sekä aika- ja tilakäsityksiin. (Lintunen & Pietilä, 2014, 17-19.)

5.3 Yksilölliset erot oppijoissa

Jotkut oppivat vieraita kieliä helpommin kuin toiset, puhutaan, että jollain on kieli-päättä. Joillekin tuottaa vaikeuksia vieraiden kielten äänteet, kun taas toiset osaavat lausua niitä hienosti. Toisille taas vieraiden kielten rakenteet tuntuvat mahdottomilta, kun taas joillekin kielioppi on lastenleikkiä. Kielenoppimisprosessi kuitenkin on melko samanlainen kaikilla tiettyä kieltä opettelevilla, mutta oppimisnopeudessa ja lopullisessa kielitaidon tasossa on eroja. Toiset ovat nopeampia oppijoita ja toiset taas saavuttavat paremman kielitaidon kuin toiset. Ihmisissä on yksilöllisiä eroja, jotka vaikuttavat kielenoppimiseen kokonaisuutena. (Pietilä, 2014. 45.)

Kielen oppiminen on ihan oma lajinsa verrattuna muuhun oppimiseen. Jotkut ihmiset myös omaavat kielellistä lahjakkuutta. Kielellisen lahjakkuuden tutkija John Carroll määritteli jo 1950-luvulla, kielellisen lahjakkuuden tarkoittavan yksilön synnynnäistä valmiutta ja kykyä oppia kieltä helposti. Carrollin mukaan kielellinen lahjakkuus koostuu neljästä osa-alueesta; Kieliopillisesta herkkyydestä, päättelykyvystä, muistista sekä äänteiden erottelukyvystä. Eri yksilöillä nämä komponentit voivat kuitenkin esiintyä erivahvaisina. (Pietilä 2014, 45-47.)

Kielellisen lahjakkuuden lisäksi motivaatiota pidetään tärkeimpänä oppimiseroja aiheuttavana tekijänä. Motivaation vaikutus mielletään helposti niin, että henkilö, jota vieraan kielen oppiminen kiinnostaa, oppii sitä helpommin ja nopeammin kuin henkilö, joka ei oppimisesta ole kiinnostunut. Motivaatiota on kuitenkin vaikea mitata ja usein joudutaankin turvautumaan kielenoppijan omaan käsitykseen motivaatiostaan. Tulee myös muistaa, että motivaatio on muuttuva, joten se ei pysy jatkuvasti samana. Motivaatioita on myös erilaisia. Kun henkilö on kiinnostunut jonkun maan kielestä ja kulttuurista sekä mahdollisesti haluaa samaistua kohdekieltä käyttäviin, puhutaan integratiivisesta motivaatiosta. Instrumentaalista motivaatiota taas on se, kun henkilö haluaa oppia kieltä jonkin käytännöllisen tavoitteen vuoksi, esimerkiksi kokeesta tai kurssista läpi pääsemiseksi. (Pietilä, 2014. 49-50.)

Ikä tuo myös omat vaikutuksensa kielenoppimiseen ja tämä onkin paljon tutkittu aihe. Joskus vaikuttaa siltä, että lapselle on helpompaa oppia uutta kieltä, kuin aikuiselle, mutta asia ei ole niin yksinkertainen. Erityisen kiinnostavaa on ollut se, missä iässä

kielten opettelu kannattaa aloittaa ja mistä eri-ikäisten oppimiserot johtuvat. Kognitiivisen kehityksen tasoerot vaikuttavat aikuisen ja lapsen oppimiskykyyn. Tästä syystä esimerkiksi analyyttinen oppiminen sopii paremmin aikuiselle, kun taas ulkomuistipainotteinen, sanamuistinen oppimistapa sopii paremmin lapselle, joka ei ole vielä niin kognitiivisesti kehittynyt. Aikuisille, esimerkiksi kielen rakenteiden oppiminen on helpompaa. Kielitaidon alueista ääntäminen on se, jossa mahdollisimman parhaan tuloksen saa varhaisella aloituksella. Lapsen syntyessä hänen aivonsa ovat mukautuvaliset ja molemmat aivopuoliskot suorittavat samoja tehtäviä. Lapsen kasvaessa ja aivojen kehittyessä, vasen sekä oikea aivopuolisko alkavat keskittyä eri toimintoihin. Muun muassa luovuus ja taiteellisuus kuuluvat oikealle aivopuoliskolle, kun taas suurin osa kielenoppimiseen liittyvistä toiminnoista kuten loogisuus, tapahtuu vasemmassa aivopuoliskossa. Toimintojen erikoistuminen päättyy murrosiässä, joten sitä on pidetty yleisenä rajapyykkinä toisen kielen omaksumiselle. (Pietilä, 2014. 58-60.)

6 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Toiminnallinen opinnäytetyö toimii vaihtoehtona ammattikorkeakoulu opintojen tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Opinnäytetyö viedään ammatilliselle työkentälle ja sen avulla pyritään järjestämään, kehittämään ja opastamaan käytännön toimintaa. Se voi olla esimerkiksi opas tai ohjeistus, mutta myös alan mukaan esimerkiksi jokin järjestetty tapahtuma. Muodoltaan toiminnallinen opinnäytetyö voi olla muun muassa kirja, kansio tai esimerkiksi cd-levy tai portfolio. Opinnäytetyön tulee olla käytännönläheinen ja työelämälähtöinen, sen tulee olla toteutettu tutkimuksellisella pohjalla ja sen tulee osoittaa riittävää alan tietojen ja taitojen hallintaa. (Airaksinen & Vilkkä 2003, 9-10.)

6.1 Opinnäytetyön yhteistyökumppani

Opinnäytetyöni tilaajana toimii Porin Tiilimäellä toimiva päiväkotikielipolku. Kielipolku kuuluu yksityiseen Pilke Päiväkodit -ketjuun. Päiväkotikielipolku on auennut syksyllä 2016. Päiväkodissa järjestetään kielirikasta varhaiskasvatusta englannin kielellä yli 3-

vuotiaille lapsille, mutta englanninkielistä toimintaa on alettu ottaa mukaan myös osaksi 2-3-vuotiaiden lasten arkea. (Pilke-päiväkotien www-sivut 2019.)

6.2 Opinnäytetyön aihe

Idea opinnäytetyölleni lähti päiväkotikielipolun tarpeesta. Päiväkodilla ei tällä hetkellä ole juurikaan valmista materiaalia ja heidän toiveenaan oli saada mahdollisimman paljon konkreettista apua kielirikasteisen toiminnan toteuttamiseen. Henkilöstössä saattaa myös olla eri tasoista englanninkielen taitajaa, joten valmis materiaali helpottaa ja rohkaisee myös sellaista varhaiskasvattajaa, kenellä kielitaito on heikompi.

Kun päiväkodista tarjottiin kyseistä opinnäytetyöideaa, innostuin siitä välittömästi, sillä omaan itse melko vahvan englannin kielen taidon ja käytän englannin kieltä mielelläni muutenkin arjessa. Olen myös toivonut, että pääsisin käyttämään englannin kieltä jollain tavalla tulevaisuuden ammatissani. Pidän myös piirtämisestä ja askartelusta, joten ajattelin materiaalin tuottamisen olevan itselleni mieluista.

Kun sain idean englanninkielisen materiaalipaketin työstämiseen, aloin miettiä teoreettista lähestymistapaa työhöni. Pääteemana työlleni toimii kielirikasteinen varhaiskasvatus ja pohdin, mitkä asiat juuri itseäni kiinnostaa kyseisessä aiheessa. Halusin selvittää erityisesti kielirikasteisen varhaiskasvatuksen tavoitteita sekä sen merkitystä ja vaikutuksia. Toiseksi hallitsevaksi teemaksi työlleni nousi tätä kautta lapsen kielen kehitys. Lähdin miettimään, miten kielirikasteinen toiminta vaikuttaa kielen kehitykseen ja ylipäätensä, miten kieltä opitaan, oli kyseessä sitten äidinkieli tai vieras kieli.

7 OPINNÄYTETYÖPROSESSI

Minun oli vaikeaa keksiä itselleni sopivaa opinnäytetyöaihetta. Mahdollisuuksia sekä aiheita oli rajattomasti ja punnitsin myös tutkimuksellisen ja toiminnallisen työn välillä. Se, että sain idean yhteistyötaholtani, oli oikea pelastus, pääsisin tekemään

toiminnallista työtä mielenkiintoisesta aiheesta ja itselleni oli myös merkittävää tietää, että työni tulee oikeaan tarpeeseen. Aloin kirjoittamaan opinnäytetyösuunnitelmaa ja sen tullessa hyväksytyksi sovin tapaamisen yhteistyötahoni kanssa. Kävin paikan päällä päiväkodissa ja sain kierrellä heidän tiloissaan ja kartoittaa jo olemassa olevan, kielirikasteisessa toiminnassa käytettävän materiaalin tilannetta. Kävimme myös päiväkodin johtajan kanssa läpi opinnäytetyösuunnitelmaani ja kirjasin ylös hänen ja henkilöstön toiveita työni suhteen. Tästä oli suuri apu materiaalipaketin suunnittelun ja toteutuksen kannalta ja pyrin tekemään materiaalista henkilöstön toiveiden mukaista.

Opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden aloitin suunnitteleamalla, mitä eri aihealueita haluaisin ottaa mukaan materiaalipakettiin. Itselleni oli merkittävää, että aiheet olisivat lasten näkökulmasta kiinnostavia, 3-6-vuotiaiden ikätasoon sopivia ja jotka yhteen nivottuna loisivat monipuolisen kokonaisuuden. Materiaalipaketin aihealueiksi valikoitui eläimet, numerot, värit, säätilat, vaatteet, kehonosat sekä ruoka-aineet. Alkuperäisin suunnitelman mukaan, olisin halunnut ottaa kokonaisuuteen vielä enemmän eri aihealueita, ideoita olisi ollut todella paljon. Koitin kuitenkin pitää jalat maassa ja huomioida omat resurssit opinnäytetyön teolle, joten päätin mieluummin pitää aihealueet suppeampana ja tehdä niihin laajemmat ohjeet ja materiaalit toiminnalle. Tiesin välittömästi, että materiaalipakettiin tulisi englanninkieliset kuvakortit eri aihealueittain. Kuvakortit toimivat muutenkin hyvänä apuvälineenä eri asioiden, esineiden sekä toimintojen havainnollistamiseen päiväkodin arjessa, joten niistä on todella paljon apua myös uuden kielen opettelussa. Suunnittelin myös useita leikkejä ja tehtäviä, joissa hyödynnetään kyseisiä kuvakortteja. Kuvakortit tein papunetin mahtavalla kuvatyökallalla, joka on itselleni muutenkin tärkeä työkalu töissä varhaiskasvattajana.

Musiikin merkityksestä ja yhteydestä kielten opetteluun, kuten muuhunkin oppimiseen, kirjoitinkin jo aiemmin teoriaosuudessa, joten laulut olivat yksi osa-alue, jonka halusin ehdottomasti ottaa kokonaisuuteen mukaan. Internetistä ja erityisesti Pinterestistä löytyi paljon erilaisia ideoita englanninkielisiin lastenlauluihin. Tein materiaalipakettiin laulukansion, jonka laulut olivat englanninkielisiä, melodioiltaan kaikille tuttuja lastenlauluja, joihin oli muutettu toiset sanat. Ennestään tutut melodiat helpottavat varhaiskasvattajien työtä, mutta mahdollistavat myös lasten keskittymisen uusiin sanoihin ja laulun sisällön ymmärtämiseen.

Tein materiaalipakettiin myös lorukortit. Lorukortit tulivat toiveena myös päiväkodin johtajalta. Itse omassa työssäni varhaiskasvatuksen opettajana loruttelen lasten kanssa säännöllisesti. Loruttelu on lapsille mieluista ja tukee heidän kielen kehitystään. Lorukortit ovat myös siitä hyvä työväline, että niitä voi käyttää suunniteltuna tuokiona sekä muuten vain odottelutilanteissa. Uusien vieraskielisten sanojen oppiminen tapahtuu lähes huomaamatta mukavan lorutteluhetken parissa. Englanninkielisiä loruja löytyi hyvin internetistä ja niin kuin aiemmin kirjoitin, nautin itse piirtämisestä, joten halusin ehdottomasti itse piirtää kuvat kaikkiin lorukortteihin.

Sain myös eräästä kielikylpypaketista hauskan idean tarinavihon luomiseen. Vihko sisältää neljä englanninkielistä tarinaa, joiden aiheina toimivat värit, kehonosat, numerot sekä vaatteet. Tarinat ovat lapsia osallistavia; niissä kysellään eri kysymyksiä sekä pyydetään laskemaan esimerkiksi puistosta löytyvien kukkien ja leppäkerttujen määriä. Tarinat kuvitin myös itse.

Materiaalipaketti sisältää myös ohjekansion. Kansion etusivulta löytyy esittelyteksti, jossa kerron kansion tarkoituksesta sekä ohjeistan materiaalipaketin käyttöä. Kansioon on myös koottu aihealueittain erilaisia ideoita, vinkkejä, leikkejä ja pelejä toiminnan järjestämiseen. Päiväkodin johtaja myös kertoi, että he kuuntelevat lasten kanssa musiikkia tabletilla, joten laitoin jokaiseen teemaan liittyen myös YouTubesta kuunneltavia lauluehdotuksia. Käänsin jokaiseen lauluun, lorukorttiin ja tarinaan myös suomennotukset helpottamaan varhaiskasvattajien työtä.

Valmis materiaalipaketti sisälsi siis ohjekansion, lauluvihon, tarinavihon, lorukortit sekä kuvakortit. Kansion valmistuttua vein sen päiväkodin johtajalle päiväkotikielipolkuun. Esittelin materiaalipaketin paikan päällä ja sovimme, että he saavat päiväkodissa rauhassa tutustua materiaaliin sekä henkilöstön kesken, että lasten kanssa ja laittavat minulle siitä sitten sähköpostilla lyhyen palautteen. Palautteessa he kiittelivät kovasti valmistamastani materiaalista ja kertoivat materiaalin olevan monipuolista ja, että siinä on otettu monta osa-aluetta huomioon. Aihealueet olivat hyvin nivottu yhteen ja ne olivat lapsille ennestään tuttuja. Päiväkodin johtaja kertoi erityisesti pitävänsä siitä, että materiaaleissa on mietitty niiden yhteensovittamista; laulut, lorukortit ja kuvakortit nivoutuvat hyvin yhteen ja niitä voi käyttää monipuolisesti. Materiaalit sopivat hyvin eri ikäisille ja sisälsi vinkkejä sekä helpompia, että haastavampia

tekemisiin. He olivat jonkun verran jo ehtineet käyttää materiaalia lasten kanssa ja kertoivat lasten pitäneen erityisesti lorukorteista. Johtaja kertoi myös innostuksen olleen käsinkosketeltavaa, kun he olivat pelanneet lasten kanssa uusia pelejä, joissa tuttuja juttuja olikin muuteltu vähän erilaisiksi.

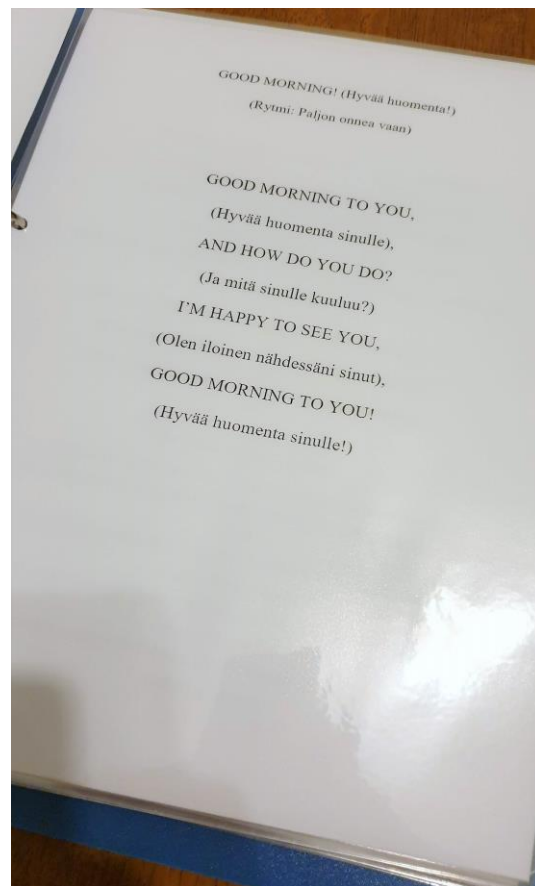
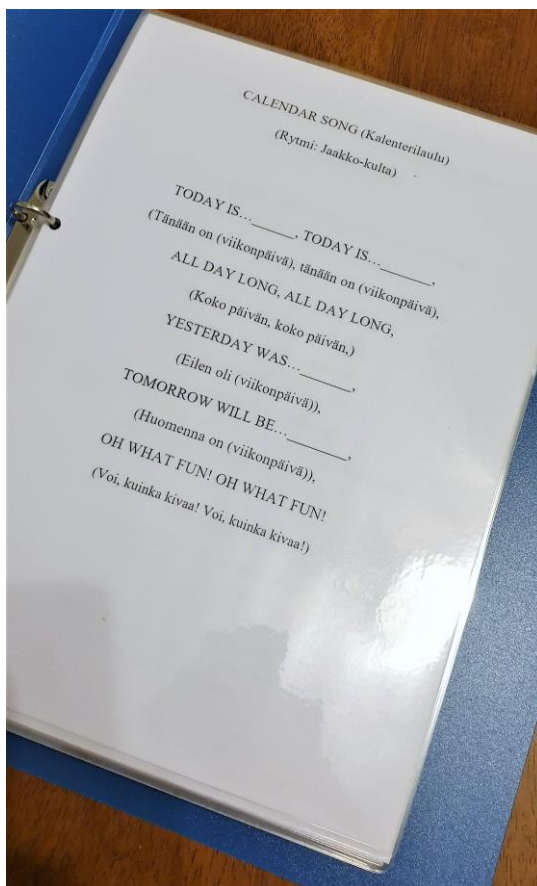
Teoriaosuuden lähdekirjallisuutta olin kartoittanut jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa. Päätin alusta asti, että teen samanaikaisesti materiaalipakettia sekä kirjoitan raporttia ja se olikin toimiva ratkaisu. Teoriaosuudesta oli hyötyä materiaalipaketin luomiseen, mutta materiaalipakettia tehdessä syntyi myös uutta näkökulmaa teoriaosuuteen. Kielirikasteinen varhaiskasvatus sekä erityisesti uuden kielen ja yleisesti kielen oppiminen oli todella mielenkiintoinen aihe. Lasten kielen kehityksestä muodostui myös vielä tärkeämpi aihe työlleni, mitä olin alun perin osannut ajatella; siitä tavallaan tuli perusta koko työlle. Haastavaksi koin aiheiden rajauksen. Kielen kehityksestä, kielirikasteisesta kasvatuksesta sekä kielten oppimisesta olisi löytynyt tietoa todella paljon ja siitä olisi voinut kirjoittaa vielä paljon enemmänkin. Haastavaksi työn teki myös se, että kielirikasteisesta varhaiskasvatuksesta käytetään niin paljon eri nimityksiä. Kaksikielisen kasvatuksen muotoja löytyy myös useita, ja joiden eroavaisuudet keskenään ovat hyvin häilyvät, joten lähteitä käyttäessä piti erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että aihealue pysyy oikeana.

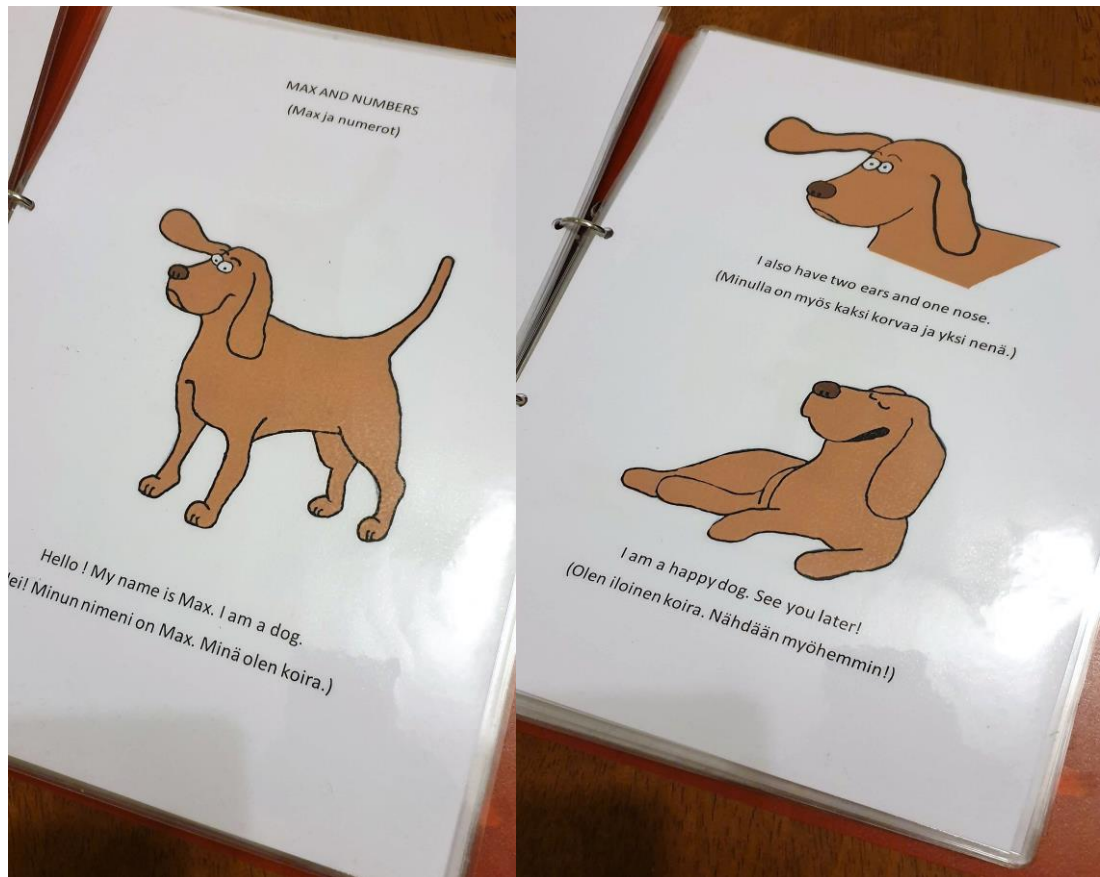
Kuva 1. Materiaalipaketin kuvakortit

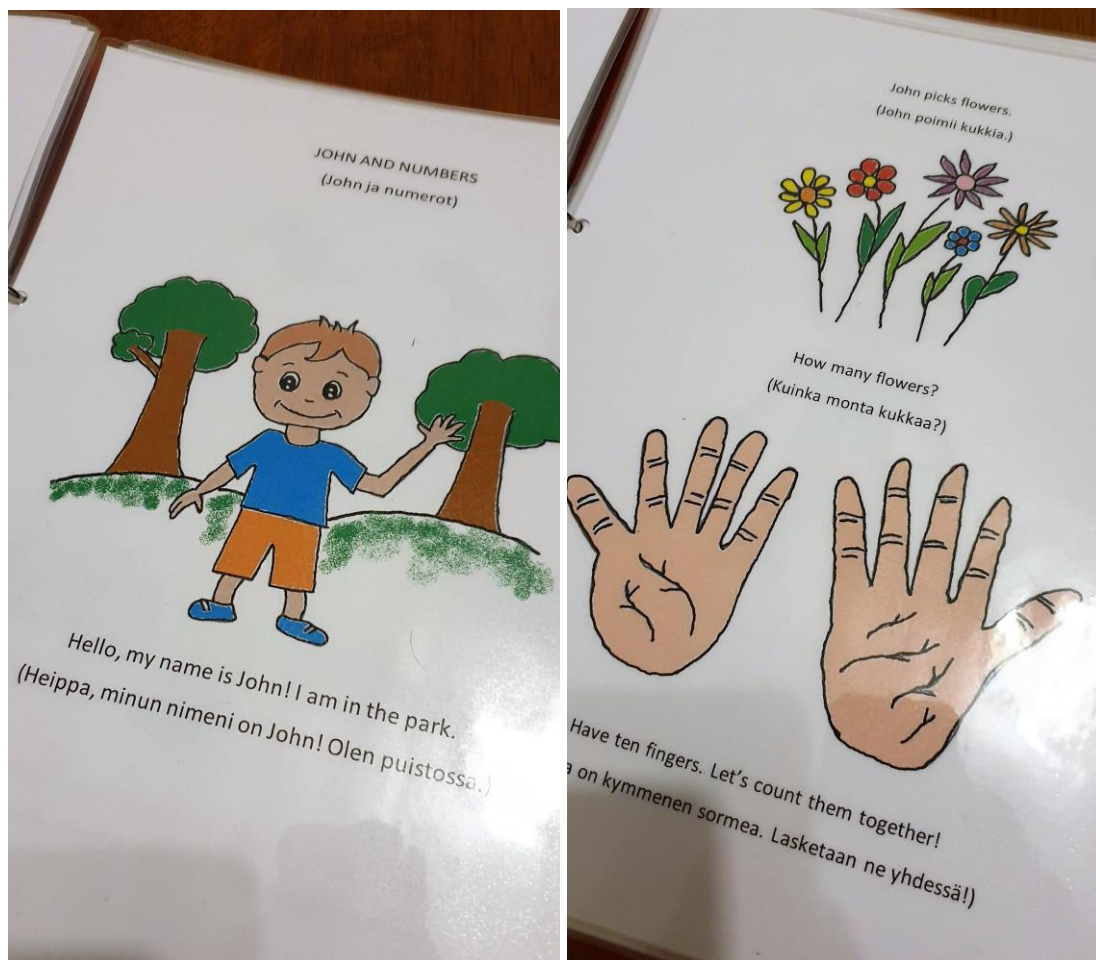
Kuva 2. Materiaalipaketin lorukortit.

Kuvat 3 & 4. Otteita materiaalipaketin lauluvihosta.

Kuvat 5, 6, 7 & 8. Otteita materiaalipaketin tarinavihosta.

8 POHDINTAA OPINNÄYTETYÖSTÄ SEKÄ AMMATILISESTA KASVUSTA

Opinnäytetyö oli itselleni pitkäkestoinen ja vuoristoratamainen noin vuoden mittainen prosessi. Sen aikana myös omassa henkilökohtaisessa elämässäni tapahtui paljon sekä hyviä, että ikävämpiä muutoksia, joten myös motivaatio työtä tehdessä vaihteli. Työn alussa olin erittäin innokas ja motivoitunut. Työtä tehdessä alkoi kuitenkin jossain kohtaa tuntua siltä, että olen valinnut itselleni liian ison työn omiin resursseihini nähden. Materiaalipaketin sekä raportin samanaikainen työstäminen tuntui välillä raskaalta ja materiaalien tekeminen vei todella paljon aikaa. Kun sain ensimmäisiä materiaaleja valmiiksi, innostus kuitenkin kasvoi taas ja motivaatio nousi loppua kohden. Opinnäytetyön aikana ollut hyvä myös reflektoida omaa toimintaa, ihan minua omana

itsenäni sekä ammatillista kasvuani. Olen aina vaatinut itseltäni paljon ja omaan perfektionistiluonnetta, etenkin työelämän ja koulunkäynnin suhteen. Prosessi on toiminut siis samalla henkisenä kamppailuna itseni kanssa. Niin kuin aiemmin kirjoitin, työn rajaaminen oli itselleni yksi haastavimmista osuuksista ja se pohjautuu myös siihen, että halusin tehdä työstäni parhaan mahdollisen, pohdin mielessäni paljon, mikä on riittävää ja onko työni tarpeeksi hyvä. Materiaalien teosta nautin erityisesti ja olin lopputulokseen tyytyväinen. Kuitenkin toimittaessani työtä yhteistyökumppanilleni, murehdin, onko materiaalipaketti liian suppea ja onko se oikeasti päiväkodille hyödyllinen. Saamani palaute kuitenkin vahvisti murheeni turhiksi.

Aloitin opinnäytetyöprosessin aikana myös työt varhaiskasvatuksen opettajana. Opinnäytetyön työstäminen loppuun töiden ohella oli raskasta, mutta koin siitä olevan hyötyä molemmiin puolin. Teoriaosuutta kirjoittaessa syvensin tietämystäni erityisesti varhaiskasvatuksen opettajan pedagogisesta vastuusta. Pedagogiset osaamisalueet ja niiden tavoitteet tulivat erittäin tutuiksi, joten siitä oli hyötyä sekä materiaalipaketin luomiseen, että omassa työssäni ryhmäni arjen suunnitteluun. Opetan työssäni 2-4-vuotiaita lapsia, joten erityisesti arjenpedagogiikka on noussut vallitsevaksi sanaksi ja tarkkailun kohteeksi. Tämän takia halusin myös materiaalipakettiin tuoda mahdollisimman paljon vinkkejä arjen tilanteisiin sopivista toiminnoista. Myös kielen kehitykseen perehtyminen tuli sopivaan kohtaan. Lähteitä tutkiessa sain paljon tietoa yleisesti kielen kehityksestä, siitä miten lapsi oppii ja miten kielen kehitystä voidaan tukea. Näitä tietoja olen myös nyt jo pystynyt hyödyntämään työssäni varhaiskasvatuksen opettajana. Viimeisen vuoden aikana opinnäytetyötä tehdessä sekä uuden ammatin alkutai-paleella olen saanut paljon kaipaamaani rohkeutta ja itsevarmuutta ammatillista osaamistani kohtaan. Olen ylpeä itsestäni ja koen, että minulla on paljon annettavaa varhaiskasvatuksen työkentälle.

Olen aina ollut kiinnostunut kielistä ja niiden opettelusta, joten tätä työtä tehdessä innostuin vielä enemmän kyseisestä aiheesta. Kielten oppiminen on mielenkiintoinen ja monimutkainen prosessi, mihin vaikuttaa monet eri tekijät, niin yksilössä itsessään, kuin hänen ympäristössäänkin. Englanninkieli on maailmanlaajuisesti vallitseva kieli ja se on koko ajan enenemissä määrin näkyvillä myös Suomessa. Itse ajattelen kielitaidon yhdeksi tärkeimmistä taidoista, sillä se mahdollistaa myös laajemmat mahdollisuudet ja menestyksen koulu- sekä työelämässä. Omassa työssäni olen jo päässyt

seuraamaan pienten lasten huimaa kehitystä ja sitä, kuinka nopeasti he oppivat uusia asioita. Olen siis ehdottomasti itsekkin sitä mieltä, että lasten herkkää oppimisen kautta tulee hyödyntää myös kieltenopetteluun. Lasten kanssa merkittävää kuitenkin on se, että oppiminen tapahtuu leikinomaisesti mukavan tekemisen parissa.

LÄHTEET

- Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hakamo, M-L. 2011. Puhekuplia. Lapsen puheen ja kielellisen tietoisuuden kehittäminen. Lasten keskus.
- Helenius, A & Korhonen, R. 2011. Leikistä kieleen. Teoksessa Nurmilaakso M. Välimäki A. (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Opas 13. Helsinki: Unigrafia Oy – yliopistopaino.
- Honko, M. & Mustonen, S. 2018. Tunne kieli: matka maailman kieliin ja kielitietoisuuteen. Helsinki: Finn Lectura.
- Laurén, C. 2008. Varhain monikieliseksi. Helsinki: Finn Lectura.
- Lindberg, P. 2011. Kieli ja visuaalinen ympäristö. Teoksessa Nurmilaakso M. Välimäki A. (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Opas 13. Helsinki: Unigrafia Oy – yliopistopaino.
- Lintunen, P. & Pietilä, P. 2014. Kuinka kieltä opitaan. Helsinki: Gaudeamus.
- Mård-Miettinen, K., Palojärvi, A. & Palviainen, Å. n.d. Suomeksi ja Ruotsiksi. Kaksi kielistä pedagogiikkaa päiväkodissa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 11.4.2019. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/49823/978-951-39-6625-6_suomeksi_ja_ruotsiksi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Nurmilaakso, M. 2011. Pienen lapsen kielellinen tietoisuus osana kielen kehitystä. Teoksessa Nurmilaakso M. Välimäki A. (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Opas 13. Helsinki: Unigrafia Oy – yliopistopaino.
- Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: Opetushallitus.
- Papunet kuvapankki. Viitattu: 18.11.2019. <http://papunet.net/materiaalia/kuvatv%C3%B6kalu>
- Peda.netin www-sivut. 2018. Viitattu 16.11.2018. <https://peda.net/>
- Pilke päiväkotien www-sivut. 2019. Viitattu 18.11.2019. <https://www.pilkepaivakodit.fi/>
- Pinterestin www-sivut. 2019. Viitattu 18.11.2019. <https://fi.pinterest.com/>
- Ruokonen, I. 2011. Musiikin monet kielet. Teoksessa Nurmilaakso M. Välimäki A. (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Opas 13. Helsinki: Unigrafia Oy – yliopistopaino.
- Siponmaa, K. 2015. Kielisuihku sujauttaa uusia sanoja muistiin leikin lomassa. Viitattu 12.11.2018. <http://yle.fi>

Tampereen kaupunki. Kieliä kehiin! Tampereen kaupungin kielirikasteisen hankkeen blogi. 2018. Viitattu 12.11.2018. <http://kieliakehiin.blogit.tampere.fi/>

Varis, L. 2015. Finglish on ihan fine – kielten sekoittuminen kuuluu kielen kehitykseen. Viitattu 12.11.2018. <http://yle.fi>

Vesa, U. 2017. Leo's English: kielikylpypaketti. Pirkkala: Skolars Finland.

Vilka, H. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Kielirikasteinen varhaiskasva- tus

ENGLANNINKIELINEN MATERIAALIPAKETTI

Sandra Cannavó | Opinnäytetyö, Sosiaalian koulutusohjelma, Satakunnan ammattikorkea-
koulu | 2019

Materiaalipaketin käyttäjälle

Hei te kaikki materiaalipaketin käyttäjät! Olen tehnyt ja koonnut teille tämän materiaalipaketin osana opinnäytetyötäni, jonka aiheena on kielirikasteinen varhaiskasvatus. Idea työhön lähti päiväkodin tarpeesta ja olenkin pyrkinyt luomaan tästä juuri teidän tarpeillenne sopivan ja lapsille mielluisen kokonaisuuden.

Paketti sisältää eri kansioita. Tähän mustaan kansioon olen tehnyt kirjalliset ohjeet ja ideoita kielirikasteisen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen. Ohjeet ovat teemoittain, mutta useat leikit, pelit ym. ovat toteutettavissa useampaan teemaan sopivaksi.

Punaiseen kansioon olen tehnyt tarinavihon, joka sisältää neljä kuvitettua ja lasta osallistavaa tarinaa, aiheina: numerot, värit ja ruumiinosat.

Siniseen kansioon olen koonnut laulujen sanoja. Laulut ovat melodioiltaan kaikille tuttuja lastenlauluja ja sanat ovat sekä englanniksi, että suomeksi.

Erillisestä muovitaskusta löytyy kuvakortteja, joita voi hyödyntää eri leikeissä ja toimintoissa. Kuvakorttien aiheina ovat eläimet, vaatteet, numerot, ruoat, ruumiinosat sekä säätilat. Toisesta muovitaskusta löytyy tekemäni lorukortit. Myös lorut on käännetty suomeksi helpottamaan varhaiskasvattajien loruttelu-hetkiä.

Antoisia kielirikasteisia hetkiä materiaalipaketin parissa!

Sandra Cannavó

Sosionomi (AMK) opiskelija, SAMK, sosiaalialan koulutusohjelma

ELÄIMET

- **KUVAKORTIT**
- **KIM-LEIKKI KUVAKORTEILLA.** Levitä muutama eläinkortti lasten näkyville. Käykää eläimien englanninkieliset nimet yhdessä läpi. Poista yksi tai useampi kortti kerrallaan ja lasten tulee miettiä, mikä kortti puuttuu.
- **MUISTILEIKKI:** Laitetaan esille muutama eläinkortti ja käydään ne läpi englanniksi. Lapsi saa katsella kuvia ja painaa niitä mieleensä hetken aikaa. Sitten kaikki kortit poistetaan ja lapset saavat luetella, mitä eläimiä muistavat siinä olleen. Lapsi voi sanoa myös suomeksi, jonka jälkeen yhdessä mietitään, mikä eläin on englanniksi. Kuvat laitetaan takaisin sitä mukaan, kun ne nimetään.
- **LEIKKI: MIKÄ EI KUULU JOUKKOON?** Lapset seisovat. Luettele eläinsanoja englanniksi. Sano johonkin väliin aihepiiriin kuulumaton sana esim. väri, tällöin lasten täytyy mennä nopeasti kyykkyyhin.
- **Ota mukaan käsitteet "big" ja "small".** Näytä lapsille yhtä kuvakorttia ja sano eläimen nimi ääneen englanniksi. Jos kyseinen eläin on pieni, lapset menevät kyykkyyhin ja sanovat "small", jos kyseinen eläin taas on iso, lapset nousevat varpailleen ja nostavat kädet ilmaan sanoen "big".
- **LEIKKI: KUUMAA VAI KYLMÄÄ;** yksi lapsista poistuu huoneesta, muut piilottavat sillä välin kuvakortin jonnekin huoneeseen. Puuttuva lapsi tulee takaisin ja alkaa etsiä kuvakorttia. Muut antavat neuvoja "cold", "warm" ja "hot", sen mukaan kuinka lähellä etsivä lapsi on kuvakorttia. Kun kortti löytyy, se nimetään vielä englanniksi.

- **LEIKKI: MISSÄ TÄMÄ ELÄIN ASUU?** Kirjoitetaan tai piirretään erillisille papereille eläimien koteja; Forest (Metsä), Jungle (Viidakko), Zoo (Eläintarha), Farm (Maatila), Sea (Meri) ym. ja asetellaan kuvakorteissa esiintyviä eläimiä oikeisiin kotipaikkoihin. Yksi eläin voi sopia useampaan paikkaan.
- **MUISTIPELI:** Kopioi kuvakorteista pareja. Lapsen nostaessa kortteja ja etsiessä pareja, nimetään samalla korttien eläimiä englanniksi.
- **BINGO:** Kansion lopusta löytyy bingoalusta, jota voi kopioida ja käyttää eri teemoihin.
- **YOUTUBESTA LÖYTYVIÄ ELÄINAIHEISIA LAULUJA:**
 - o Five little ducks
 - o The itsy bitsy spider
 - o Bingo
 - o Five little monkeys
 - o Old Mcdonald
 - o Mary had a kangaroo
 - o Hickory Dickory...crash!

VÄRIT

- **LEIKKI: LIIKENNEVALOT.** Lapset seisovat "lähtöviivalla". Seiso itse kauempana heitä vastapäätä toimien liikennevaloina ja sanoen vuorotelle "green" tai "red". Lapsien on tarkoitus päästä luoksesi noudattaen liikennevaloja. Vihreällä, lapsi kävelee ja punaisella pysähtyy. Punaisen aikana lapsien täytyy seistä täysin liikkumatta tai he joutuvat palaamaan lähtöviivalle. Toistakaa leikkiä ja vaihdelkaa rooleja.
- **LEIKKI: JUOKSE OIKEALLE VÄRILLE.** Asettele lattialle erivärisiä kartongista tehtyjä palloja. Käykää värit yhdessä lasten kanssa läpi.

Huuda vuorotellen värien nimiä englanniksi, jolloin lasten täytyy juosta oikean väriselle pallolle. Palloja voi olla myös esim. seinillä, jolloin riittää, kun lapsi kädellä koskee oikean väristä palloa.

- **LEIKKI: VÄRIT.** Seiso jonkun matkan päässä lapsista, selkä lapsiin päin ja sano englanniksi jokin väri ja montako askelta lapsi saa ottaa, jos häneltä löytyy vaatteista kyseistä väriä. Lapset koittavat päästä luoksesi. Vaihdelkaa rooleja.
- **LAULULEIKKI: PASS THE COLOUR.** (Kuljeta väriä) Istutaan ringissä lattialla. Lauletaan laulua "Pass the colour" ja kuljetetaan värikyntää ringissä, kunnes laulu pysähtyy. Se lapsi, kenellä kynä on laulun loputtua, kertoo kynän värin englanniksi. Lapsi voi sanoa värin myös suomeksi ja yhdessä mietitään, mikä se on englanniksi.

Laulun rytmi: "Row, row, row your boat"

Pass, pass, pass the colour,
this is the game we play!
When this little song is through,
the colour name, we'll say.

(Kuljeta, kuljeta, kuljeta väriä, Tämä on peli, jota pelaamme! Kun tämä pieni laulu loppuu, värin nimen me sanomme)

- **LAULULEIKKI: WHAT COLOUR ARE YOU WEARING?** (Mitä väriä sinulla on päälläsi?) Laulun avulla toistetaan eri värejä. Jos lapsen vaatteissa on mainittua väriä, hän huutaa: "Hooray/Hurraa" ja menee sivuun pelistä. Leikkiä jatketaan niin kauan, että kaikki lapset ovat löytäneet jonkun värin vaatteistaan.

Laulun rytmi: "Mary's lamb/Maijal oli karitsa"

If you're wearing red today, red today, red today,

If you're wearing red today, stand up and shout "hooray!"

(Jos päälläsi on punaista tänään, punaista tänään, punaista tänään,
jos päälläsi on punaista tänään, nouse ylös ja huuda ”Hurraa!”.)

- LAULU: RAINBOW SONG. (Sateenkaarilaulu) Rytmi: Tuiki tähtönen

Red and orange, green and blue

Shiny yellow, purple too

All the colors that we know, live up in the rainbow

red and orange, green and blue

shiny yellow, purple too.

(Punainen ja oranssi, vihreä ja sininen

Kimmeltävä keltainen, violetti myös,

Kaikki värit, jotka tiedämme, asuvat sateenkaarella,

Punainen ja oranssi, vihreä ja sininen,

Kimmeltävä keltainen, violetti myös.)

- LAULUVIHOSTA LAULU: THE COLOUR SONG

- TARINAVIHOSTA: JENNA AND THE COLORS

- YOUTUBESTA LÖYTYVIÄ VÄRILAULUJA:

- I see something blue

- I see something pink

NUMEROT

- NUMEROKORTIT
- LEIKKI: NUMEROVIUHKA. Pidä numerokortteja viuhkana käsissäsi näyttämättä niitä ja anna lapsen valita yksi kortti. Hyppikää yhdessä sen verran hyppyjä kuin kortin numero osoittaa ja laskekaa samalla hyppyjenne määrää englanniksi.
- LEIKKI: PUUTTUVA KUVA; Laita esille numero kortit. Sano "close your eyes". Poista yksi kuvakorteista ja sano "Open your eyes". Kysy: "Which number is missing?" Lapsi vastaa englanniksi, mikä numero puuttuu. vaihtelee puuttuvaa korttia, voit ottaa myös pari korttia kerrallaan pois. Vaihda rooleja, lapsi voi sanoa yksinkertaistettuna "close" ja "open".
- TARINAVIHOSTA: MAX AND NUMBERS
- TARINAVIHOSTA: JOHN AND NUMBERS
- YOUTUBESTA LÖYTYVIÄ NUMEROLAULUJA:
 - Ten in the bed
 - Numbers song
 - How many fingers?
 - Five little ducks

KEHONOSAT

- KUVAKORTIT
- SANA + KEHO: Osoita itsestäsi harjoiteltuja kehonosia ja nimeä ne englanniksi. Lapsi matkii osoittamalla omaa kehoaan ja toistaa sanan. Voidaan harjoitella sanat myös monikossa: "eye – eyes, ear – ears".

- NOPEUS- JA TARKKUUSLEIKKI: Kun sanot "eyes" lapsi osoittaa silmiään, kun sanot "ears" hän osoittaa korviaan, kun sanot "head" hän koskettaa päätänsä. Vuorottele näitä kolmea sanaa sekaisin sitten, että tahti on alkuun hitaampi ja sitten nopeampi. Aikuinen voi olla alkuun mukana.
- LEIKKI: KYLLÄ VAI EI; Osoita jotain kehonosaa itsestäsi ja väitä esim. "hand", jos väite pitää paikkaansa lapsi vastaa "yes", tai "no", jos kehonosa on väärä.
- LEIKKI: KERRATAAN KEHONOSAT; Liitetään ilmaisu: "i have..." Näytä kehostasi ja sano: "i have ears. i have hands" jne. Anna lapsen kertoa englanniksi niitä kehonosia, joita hän muistaa. Myös numerot voi ottaa mukaan: "i have two hands, i have ten fingers".
- PIIRUSTUS; KERRO LAPSILLE, MITÄ HE PIIRTÄVÄT. Harjoitellaan kehonosia piirtämällä olento. Lapsi toimii tarkasti ohjeen mukaan: esim. "draw 2 heads", "draw 6 legs" "draw 3 little eyes" jne.
- TARINAVIHOSTA: ROBOT PARTS
- YOUTUBESTA KEHONOSIIN SOPIVIA LAULUJA:
 - Bingo
 - Head, shoulders, knees and toes
 - The hokey pokey shake

RUOKA

- KUVAKORTIT

- VÄRIT JA RUOKA: Lapset saavat sanoa ruoista, minkä värisiä ne ovat. esim. mansikasta sanotaan "red", kun kaikki on käyty läpi, rakennetaan samoista korteista lause: "The strawberry is red." jne.
- LEIKKI: BINGO; Lapsille tyhjät bingopohjat sekä ruokakuvakortteja. Lapsi valitsee ja asettaa 9 kuvakorttia ruutuihin haluamaansa järjestyksessä kuvapuoli ylöspäin. Luettele ruokia englanniksi ja lapsi kääntää nurin päin sen kuvan, joka häneltä löytyy. Kun lapsella on kolme jo sanottua kuvaa rivissä pystysuorassa tai vaakasuorassa, hän huutaa "bingo".
- KAUPPALEIKKI: hyvä yhdistää hyviin käytöstapoihin. esim. kiittäminen, tervehtiminen, hyvästely. Voidaan opetella myös kysymään hintaa. Yksi lapsi kerrallaan on myyjä, jolla on erilaisia ruokia myynnissä kuvakortteina. Joku lapsista menee asiakkaaksi. Opetellaan hyvät käytöstavat. Käydään läpi englanniksi, mitä lapsi osti. Vaihdelkaa rooleja.

-

VUODENAJAT JA SÄÄTILAT

- KUVAKORTIT
- SÄÄTILAT: "its sunny"; käsillä ilmaan ympyrä, "its rainy"; liikuta käsiä pehmeästi ylhäältä alas tehden sadepisaroita, "its cloudy"; piirrä ilmaan ison pilven ääriviivat, "its windy"; käsiä aaltomaisesti puolelta toiselle, "its snowy"; heittele kuvitteellisia lumipalloja ilmaan, "its cold", lämmittele käsivarsiasi, "its warm"; pyyhi hiukan hikeä otsalta ja hymyile, "its hot"; pyyhi kunnolla hikeä otsalta ja näytä rasittuneelta.
- OPETELLAAN SÄÄTILAT KUVAKORTTIEN JA KÄSILIIKKEIDEN AVULLA. Opetellaan säätilat kuvakorttien ja käsiliikkeiden avulla.

Osoita ikkunasta ulos ja kysy lapsilta "how is the weather?", lapset vastaavat opittuja käsiliikkeitä hyödyntäen.

- LEIKKI: "ETSI OIKEA KUVAKORTTI": sääkortit eri puolille huonetta. Sanotaan englanniksi säätila ja lasten täytyy kävellä oikean kuvakortin luokse. (aluksi voi kävellä itse mukana tai auttaa käsiliikkeillä)
- LEIKKI: LAPSET KYSYVÄT SÄÄTILOJA SINULTA. Lapsi kysyy "how is the weather?" ja osoittaa yhtä kuvakorttia. Vastaa lapselle englanniksi näyttäen samalla käsiliikkeitä. (Rooleja voi vaihtaa)
- LORULEIKKI: SYKSY

Autumn wind begin to blow – Syksytuuli alkaa puhalttaa (Puhalletaan)

Colored leaves fall fast and slow – Värikkäät lehdet putoavat nopeasti ja hitaasti (Tehdään sormilla putoamisliikettä)

Twirling, whirling, all around – Pyörii ja kieppuu ympäriinsä (Pyörähdetään ympäri)

Till at last, they touch the ground. – Kunnes lopulta, ne osuvat maahan. (Kaadutaan maahan)

- LORULEIKKI: SCARECROW (VARIKSENPELÄTIN)

Scarecrow, scarecrow turn around – Variksenpelätin, variksenpelätin käänny ympäri

Scarecrow, scarecrow touch the ground – Variksenpelätin, variksenpelätin koske maata

Scarecrow, scarecrow reach up high – Variksenpelätin, variksenpelätin kurkota korkealle ylös

Scarecrow, scarecrow touch the sky – Variksenpelätin, variksenpelätin kosketa taivasta

Scarecrow, scarecrow bend down low – Variksenpelätin, variksenpelätin taivuta alas matalalle

Scarecrow, scarecrow, touch your toes – Variksenpelätin, variksenpelätin Kosketa varpaitasi

- LAULULEIKKI: PUT YOUR APPLE IN THE AIR (NOSTA OMENASI ILMAAN)
RYTMI: TUIKI TÄHTÖNEN

Put your apple in the air,
Hold it high and leave it there.
(Nosta omenasi ilmaan, pidä sitä korkealla ja jätä se sinne)
Put your apple on your nose,
now reach down and touch your toes,
(Laita omenasi nenällesi, nyt kurota alas ja koske varpaitasi)
Put your apple on your back,
Now please lay it on your lap.
(Laita omenasi selkäsi päälle, Nyt laske se syliisi, ole hyvä.)

THE MANNERS SONG (Käytöstavat -laulu)

(Rytmi: tuiki tähtönen)

WE SAY:” THANK YOU”, WE SAY “PLEASE”

(Sanomme “kiitos” (please=kiitos, ole hyvä, saisinko))

WE DON’T INTERRUPT OR TEASE,

(Me emme keskeytä tai kiusaa)

WE DON’T ARGUE, WE DON’T FUSS-

(Me emme väittele, me emme metelöi)

LISTEN WHEN FOLKS TALK TO US.

(Kuuntelemme kun porukka puhuu meille)

SHARE OUR TOYS AND TAKE OUR TURN

(Jaamme lelumme ja odotamme vuoroamme)

MANNERS ARE EASY TO LEARN.

(Käytöstavat on helppo oppia.)

WAVES IN THE SEA (Aallot meressä)

(Rytmi: Bussi laulu (pyörät ne pyörivät ympäri))

THE WAVES IN THE SEA GO UP AND DOWN,

(Aallot menevät meressä ylös ja alas,)

UP AND DOWN, UP AND DOWN

(ylös ja alas, ylös ja alas)

THE WAVES IN THE SEA GO UP AND DOWN,

(Aallot menevät meressä ylös ja alas,)

ALL DAY LONG.

(koko päivän.)

THE SHARKS IN THE SEA GO SNAP, SNAP, SNAP,

(Hait menevät meressä: naps, naps, naps (näykkiä))

THE FISH IN THE SEA GO SWISH, SWISH, SWISH...

(Kalat menevät meressä: viuh, viuh, viuh)

THE BOATS IN THE SEA GO TOOT, TOOT, TOOT...

(Veneet menevät meressä: tuut, tuut, tuut)

HANDS GO UP (Kädet menevät ylös)

(Rytmi: tuiki tähtönen)

HANDS GO UP AND HANDS GO DOWN,

(Kädet menevät ylös ja kädet menevät alas)

I CAN TURN MYSELF AROUND.

(Osaan kääntää itseni ympäri)

I CAN STAND UP ON ONE SHOE,

(Osaan siesta yhdellä jalalla)

I CAN LISTEN, SO CAN YOU!

(Osaan kuunnella, niin myös sinäkin!)

I CAN SIT, I'LL SHOW YOU HOW!

(Osaan istua, näytän sinulle, miten!)

STORY TIME IS STARTING NOW!

(Tarina-aika alkaa nyt!)

THE LISTENING SONG (Kuuntelu-laulu)

(Rytmi: Jaakko-kulta)

EYES ARE WATCHING,

(Silmät katsovat,)

EARS ARE LISTENING,

(Korvat kuuntelevat,)

LIPS ARE CLOSED,

(Huulet ovat kiinni,)

HANDS ARE STILL,

(Kädet ovat paikoillaan,)

FEET ARE VERY QUIET,

(Jalat ovat hyvin hiljaa,)

YOU SHOULD REALLY TRY IT,

(Sinun kannattaisi todella kokeilla,)

LISTENING WELL, LISTENING WELL.

(kuunnellaan hyvin, kuunnellaan hyvin.)

HAND WASHING SONG (Käsienpesu -laulu)

(Rytmi: Jaakko-kulta)

TOPS AND BOTTOMS, TOPS AND BOTTOMS,

(Päältä ja alta, päältä ja alta)

IN BETWEEN, IN BETWEEN,

(Väleistä (käsien), väleistä)

ALL AROUND YOUR HANDS, ALL AROUND

YOUR HANDS,

(Kaikkialta käsistäsi, kaikkialta käsistäsi)

NOW THEY'RE CLEAN, NOW THEY'RE CLEAN.

(Nyt ne ovat puhtaat, nyt ne ovat puhtaat.)

TIDY UP (Siivouslaulu)

(Rytmi: kulkuset)

TIDY UP, TIDY UP, PUT THE TOYS AWAY,

(Siivotaan, siivotaan, laita lelut pois,)

TIDY UP, TIDY UP, WE'RE FINISHED FOR

TODAY,

(Siivotaan, siivotaan, olemme valmiita tältä päivää)

TIDY UP, TIDY UP, PUT THE TOYS AWAY,

(Siivotaan, siivotaan, laita lelut pois,)

WE WILL GET THEM OUT AGAIN, THE NEXT

TIME THAT WE PLAY.

(Otamme ne esiin taas, seuraavalla kerralla kun leikimme.)

CALENDAR SONG (Kalenterilaulu)

(Rytmi: Jaakko-kulta)

TODAY IS..._____, TODAY IS..._____,
(Tänään on (viikopäivä), tänään on (viikopäivä),

ALL DAY LONG, ALL DAY LONG,

(Koko päivän, koko päivän,)

YESTERDAY WAS..._____,

(Eilen oli (viikopäivä)),

TOMORROW WILL BE..._____,

(Huomenna on (viikopäivä)),

OH, WHAT FUN! OH, WHAT FUN!

(Voi, kuinka kivaa! Voi, kuinka kivaa!)

GOOD MORNING! (Hyvää huomenta!)

(Rytmi: Paljon onnea vaan)

GOOD MORNING TO YOU,

(Hyvää huomenta sinulle),

AND HOW DO YOU DO?

(Ja mitä sinulle kuuluu?)

I'M HAPPY TO SEE YOU,

(Olen iloinen nähdessäni sinut),

GOOD MORNING TO YOU!

(Hyvää huomenta sinulle!)

SNOWFLAKE ON MY NOSE (Lumihiutale nenälläni)

(Rytmi: Jos sun lysti on)

THERE'S A SNOWFLAKE ON MY NOSE, ON MY NOSE!

(Lumihiutale on nenälläni, nenälläni)

THERE'S A SNOWFLAKE ON MY NOSE, ON MY NOSE!

(Lumihiutale on nenälläni, nenälläni)

I CAUGHT THIS LITTLE FLAKE,

(Nappasin tämän pienen hiutaleen)

NOW I GIVE A LITTLE SHAKE!

(Ja nyt annan pienen ravistuksen)

THERE'S A SNOWFLAKE ON MY NOSE, ON MY NOSE!

(Lumihiutale on nenälläni, nenälläni.)

Vaihtoehtoja:

- BEHIND MY BACK (Selkäni takana)
- UNDER MY FOOT (Jalkani alla)
- OVER MY HEAD (Pääni päällä)
- NEXT TO MY HIP (Lantioni vieressä)
- BETWEEN MY KNEES (Polvieni välissä)
 - IN MY HAND (Kädessäni)

SNOW CLOTHES (Lumivaatteet)

(Rytmi: Jos sun lysti on)

IF IT'S SNOWING AND YOU'RE COLD,

(Jos sataa lunta ja sinulla on kylmä),

YOU WEAR A HAT! (CLAP-CLAP)

(Käytä hattua! (Tap (Taputa käsiä))

X 2

IF IT'S SNOWING AND YOU'RE COLD,

(Jos sataa lunta ja sinulla on kylmä),

AND YOUR HEAD IS FREEZING OUT,

(Ja pääsi jäätyy),

IF IT'S SNOWING AND YOU'RE COLD,

(Jos sataa lunta ja sinulla on kylmä),

YOU WEAR A HAT! (CLAP-CLAP)

(Käytä hattua! (tap tap)

Vaihtoehtoja:

- Mittens/Hands (Lapaset/kädet)
 - Boots/feet (Kengät/jalat)
 - Coat/Body (Takki/vartalo)
 - Scarf/neck (Kaulaliina/kaula)

SNOWFLAKES, SNOWFLAKES FALLING DOWN (Lumi-
hiutaleet, lumihäutaleet putoavat alas)
(Rytmi: tuiki tähtönen)

SNOWFLAKES, SNOWFLAKES FALLING DOWN
(HEILUTTELE SORMIA ILMASSA)

(Lumihäutaleet, lumihäutaleet putoavat alas)

FALLING, FALLING TO THE GROUND (HEILUTTELE
SORMIA KOHTI LATTIAA)

(Putoavat, putoavat maahan)

CAN YOU CATCH THEM ON YOUR NOSE? (VIE
SORMET KOSKEMAAN NENÄÄ)

(Saatko ne kiinni nenälläsi?)

WILL THEY FALL AND TOUCH YOUR TOES? (VIE
SORMET KOSKEMAAN VARPAITA)

(Putoavatko ne ja koskevat varpaitasi?)

SNOWFLAKES, SNOWFLAKES FALLING DOWN,
FALLING, FALLING TO THE GROUND. (TOISTA
LIIKKEET)

(Lumihäutaleet, lumihäutaleet putoavat alas, putoavat, putoavat
maahan.)

THE WEATHER SONG (Säälaulu)

(Rytmi: Tuiki tähtönen)

WEATHER, WEATHER, WHAT WILL IT BE?

(Sää, sää, millainen se on?)

IS THE SUN OUT, OR WILL IT RAIN ON ME?

(Paistaako aurinko, vai sataako päälleni?)

IT COULD SNOW, OR BE WINDY TOO,

(Voi sataa lunta, tai olla tuulista myös),

THE SKY MIGHT BE CLOUDY OR BRIGHT AND BLUE.

(Taivas voi olla pilvinen, tai kirkas ja sininen.)

WEATHER, WEATHER, WHAT WILL IT BE?

(Sää, sää, millainen se on?)

IS THE SUN OUT, OR WILL IT RAIN ON ME?

(Paistaako aurinko, vai sataako päälleni?)

THE COLOR SONG (Väri laulu)

(Rytmi: Jos sun lysti on)

IF YOUR CLOTHES HAVE ANY RED, ANY RED.

(Jos vaatteissasi on yhtään punaista, yhtään punaista)

IF YOUR CLOTHES HAVE ANY RED, ANY RED.

(Jos vaatteissasi on yhtään punaista, yhtään punaista)

IF YOUR CLOTHES HAVE ANY RED, PUT YOUR
FINGER ON YOUR HEAD.

(Jos vaatteissasi on yhtään punaista, laita sormesi päähäsi)

IF YOUR CLOTHES HAVE ANY RED, ANY RED.

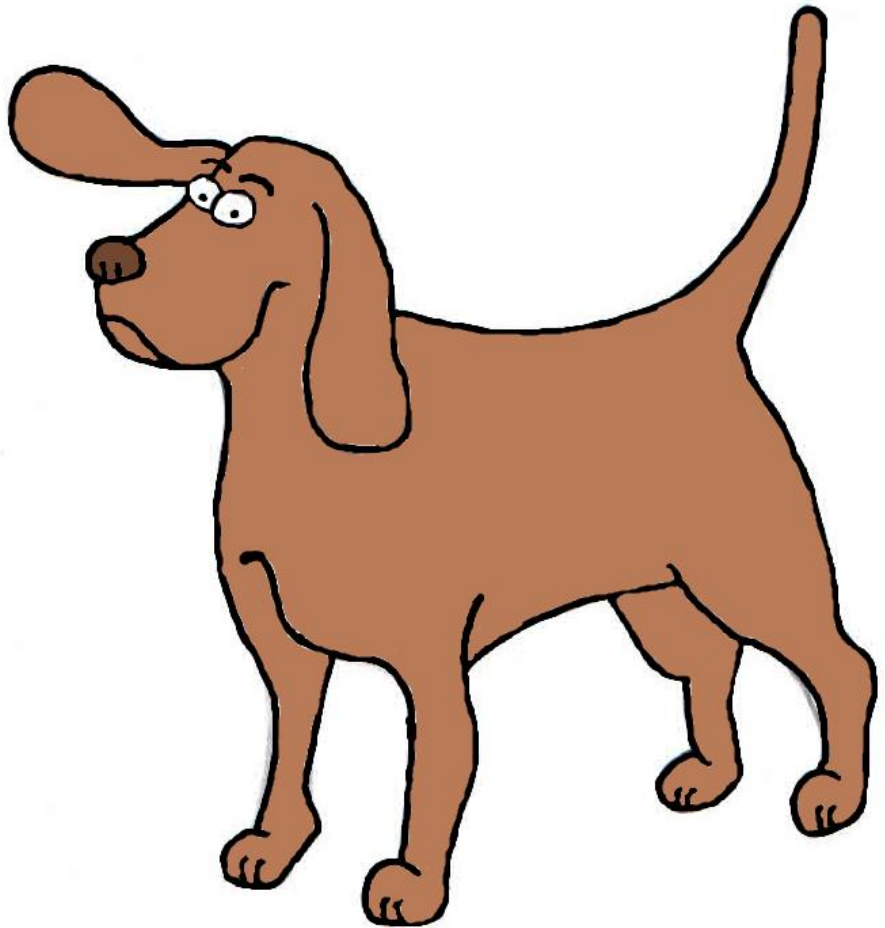
(Jos vaatteissasi on yhtään punaista, yhtään punaista)

Muut säkeistöt samalla kaavalla:

- BLUE/ FINGER ON YOUR SHOE (Sininen/Sormi
kengälle/jalalle)
- YELLOW/SMILE LIKE HAPPY FELLOW (Keltainen/Hymyile
kuin iloinen toveri)
- BROWN/TURN YOUR SMILE INTO A FROWN
(Ruskea/vaihda hymy kulmien kurtistukseen)
- BLACK/ TAP YOUR NEIGHBOR ON THE BACK (Musta/ Ta-
puta naapuriasi selälle)
- WHITE/GIVE A HUG WITH ALL YOUR MIGHT (Valkoinen/
Anna halaus kaikilla voimillasi)

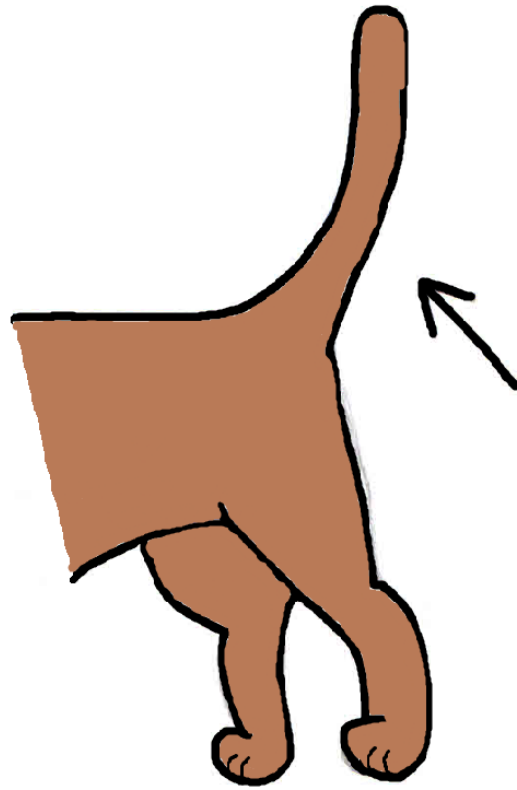
MAX AND NUMBERS

(Max ja numerot)

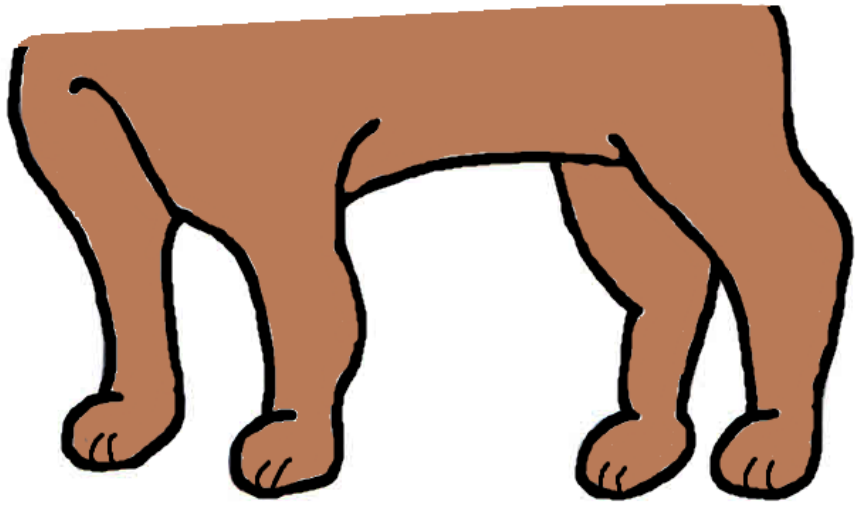
Hello! My name is Max. I am a dog.

(Hei! Minun nimeni on Max. Minä olen koira.)

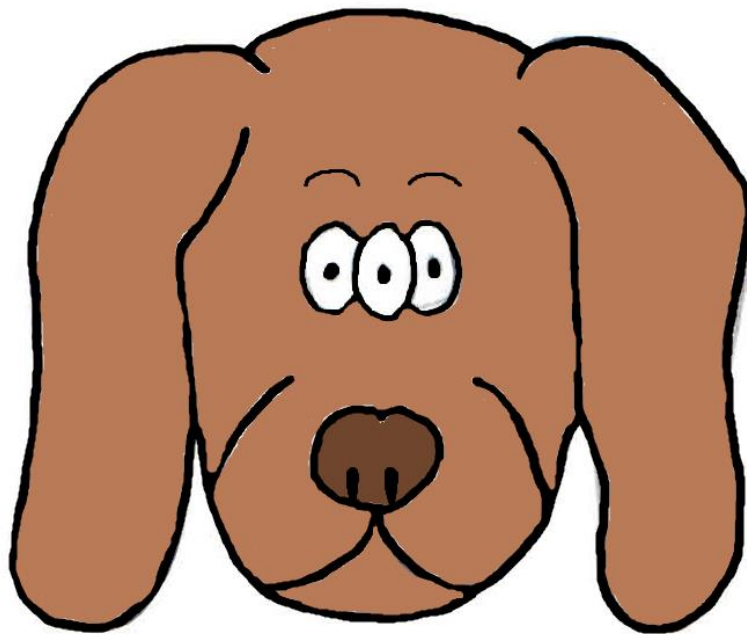
I have one tail.

(Minulla on yksi häntä.)

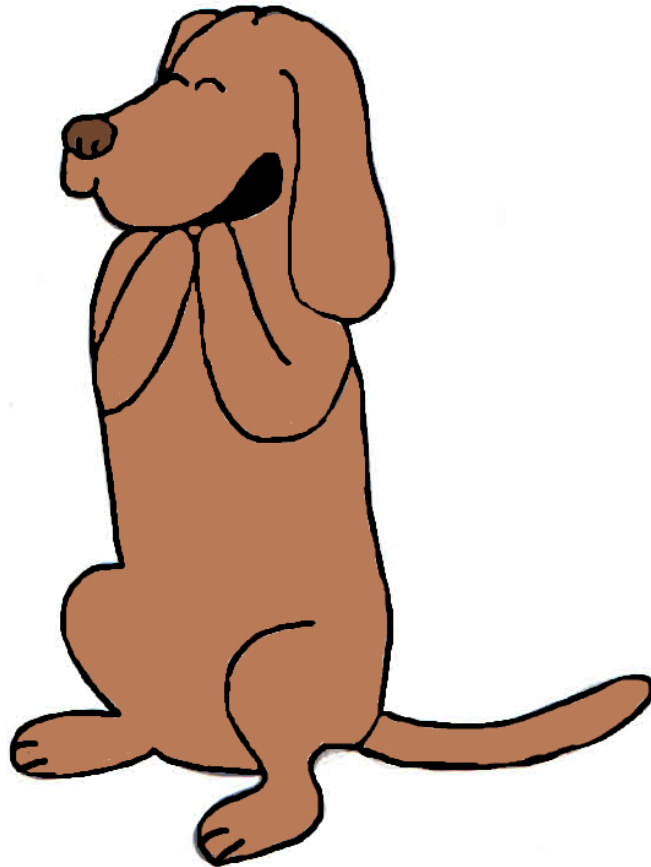
I have four legs.

(Minulla on neljä jalkaa.)

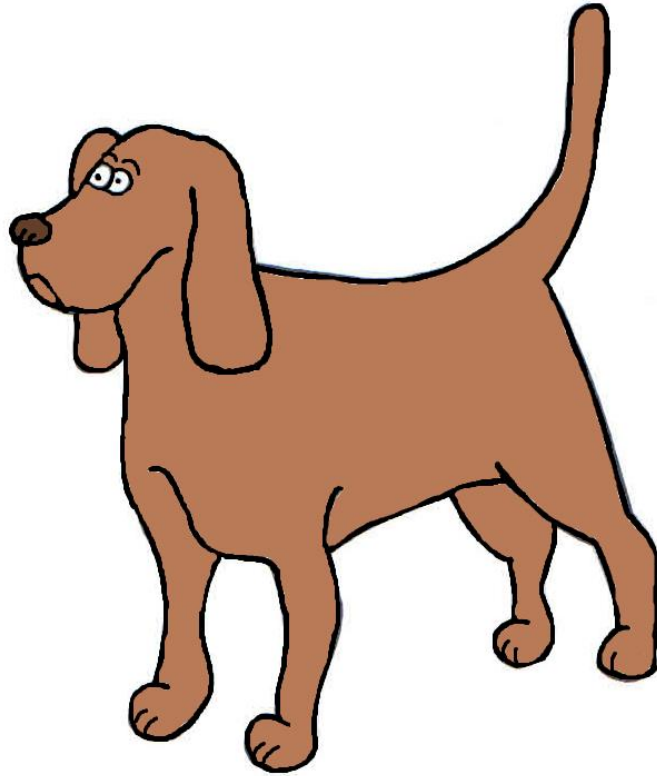

I have three eyes.

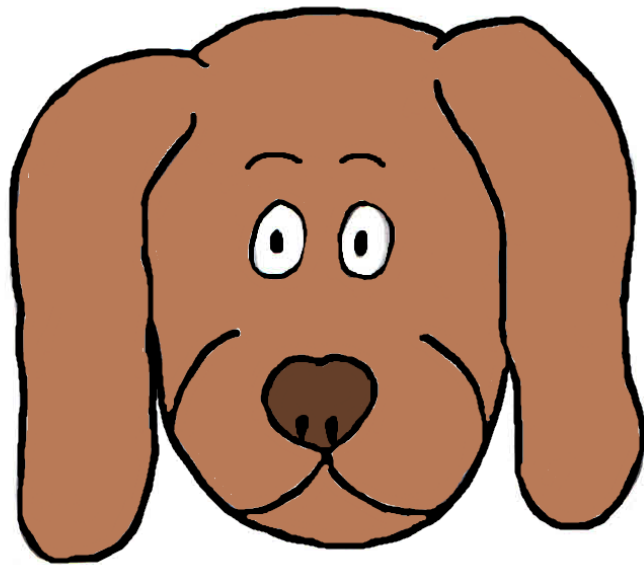
(Minulla on kolme silmää.)

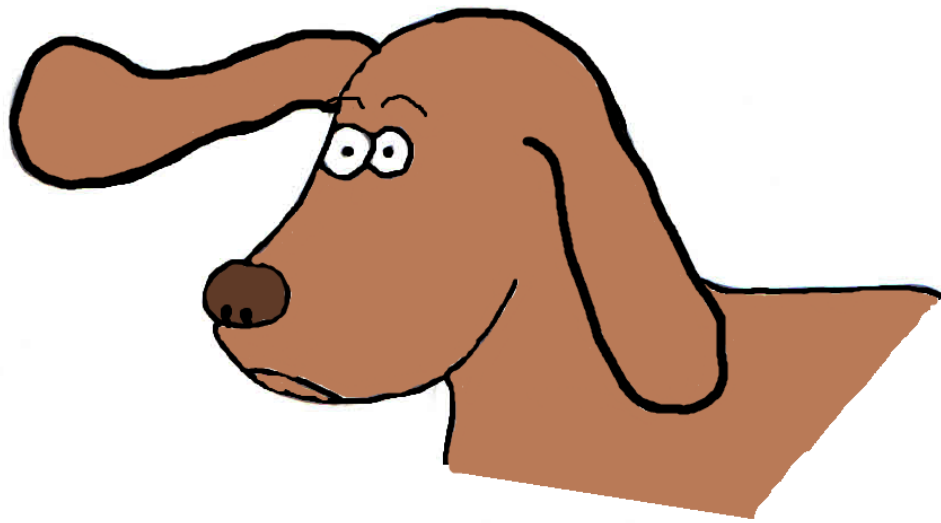
Just kidding!
(Vitsailen vain!)

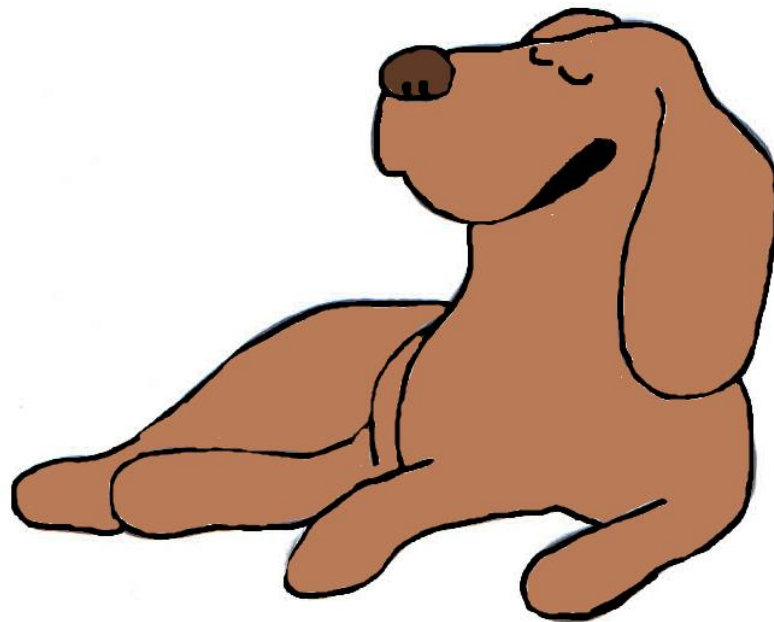
How many eyes i have?
(Kuinka monta silmää minulla on?)

I have two eyes. (Minulla on kaksi silmää.)

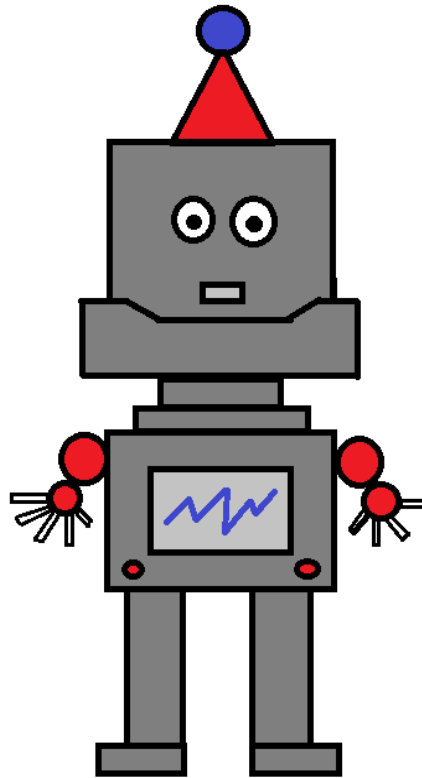
I also have two ears and one nose.
(Minulla on myös kaksi korvaa ja yksi nenä.)

I am a happy dog. See you later!
(Olen iloinen koira. Nähdään myöhemmin!)

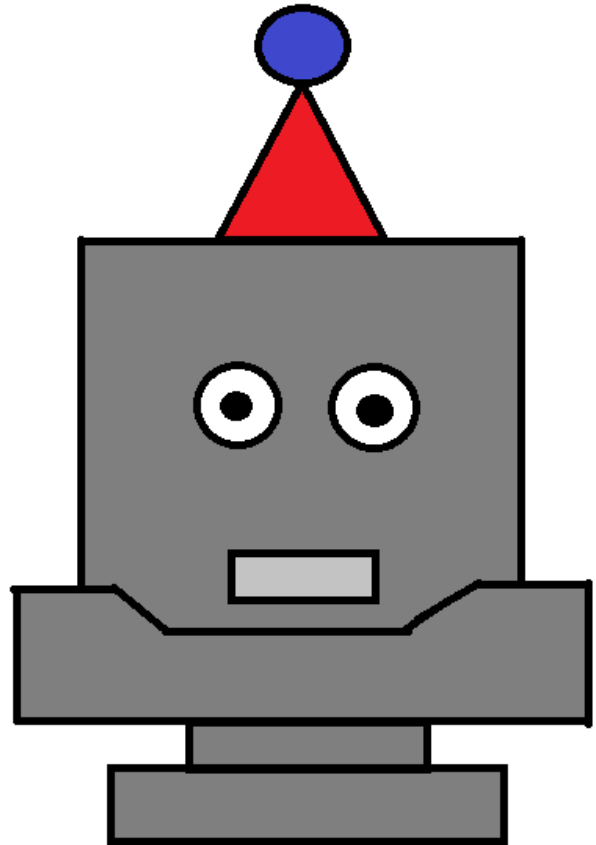
ROBOT PARTS

(Robotti osat)

Hello! I am robot. I want to tell you about my body
parts.

(Hei! Minä olen robotti. Haluan kertoa teille kehonosis-
tani.)

I have one head, and this is my face.

(Minulla on yksi pää ja nämä ovat kasvoni.)

I have mouth, but no teeth.

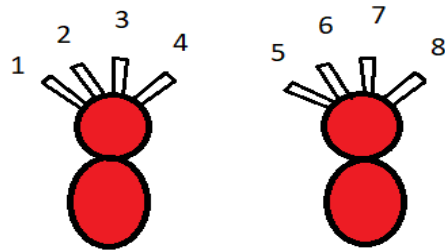
(Minulla on suu, muttei hampaita.)

I have one nose and two eyes.

(Minulla on yksi nenä ja kaksi silmää.)

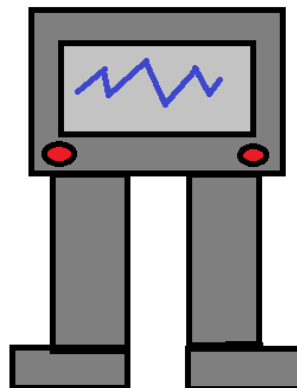
I don't have ears.

(Minulla ei ole korvia.)

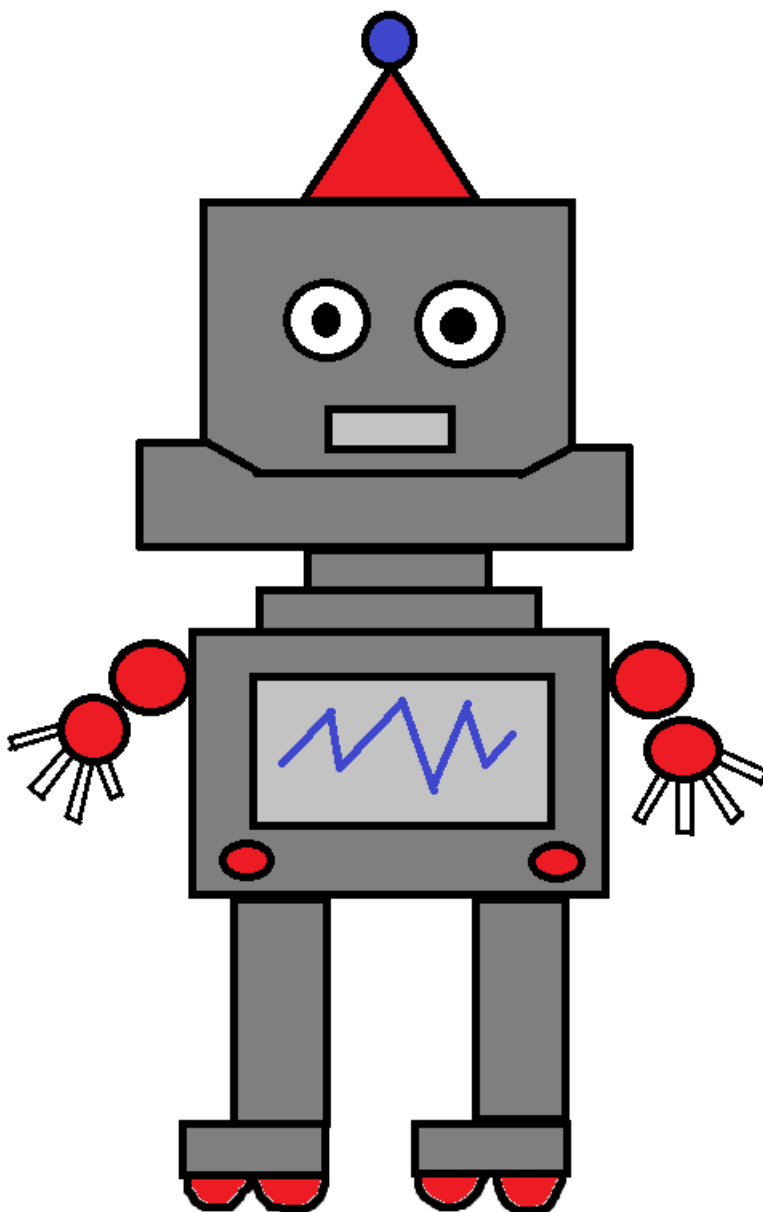
I have two hands and eight fingers.

(Minulla on kaksi kättä ja kahdeksan sormeä.)

I have two legs, but I don't have knees, so when I walk,
I walk with straight legs.

(Minulla on kaksi jalkaa, mutta minulla ei ole polvia, joten kun kävelen, kävelen suorilla jaloilla.)

That is why I usually use wheels. Then I am really fast!

BYE!

(Sitä varten kuljen yleensä pyörillä, silloin olen todella nopea! Heippa!)

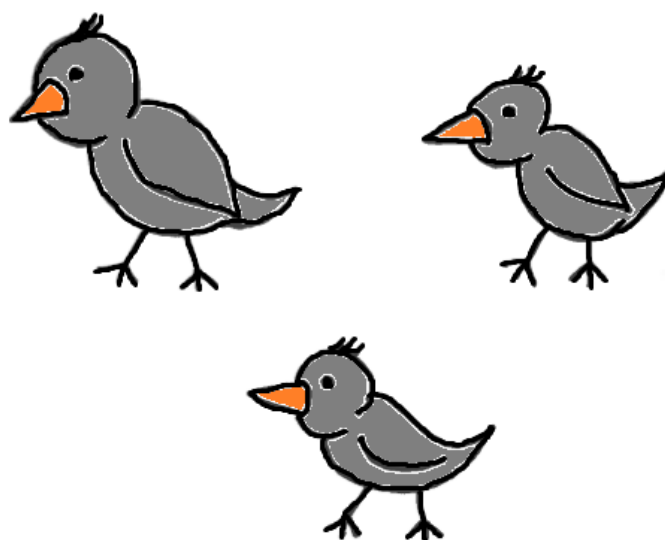
JOHN AND NUMBERS

(John ja numerot)

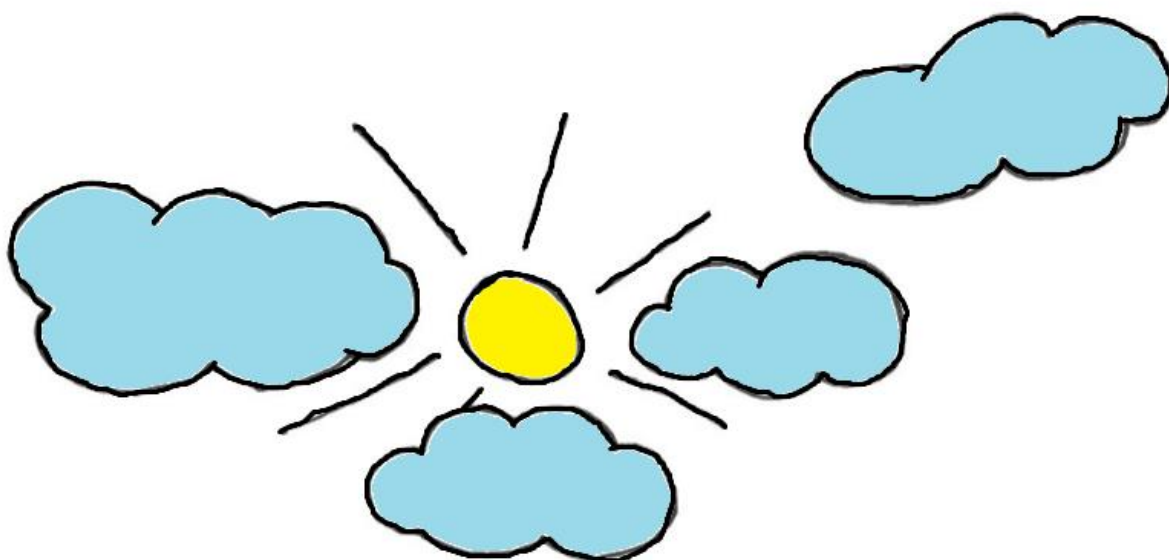

Hello, my name is John! I am in the park.

(Heippa, minun nimeni on John! Olen puistossa.)

I see birds. How many birds?
(Näen lintuja. Kuinka monta lintua?)

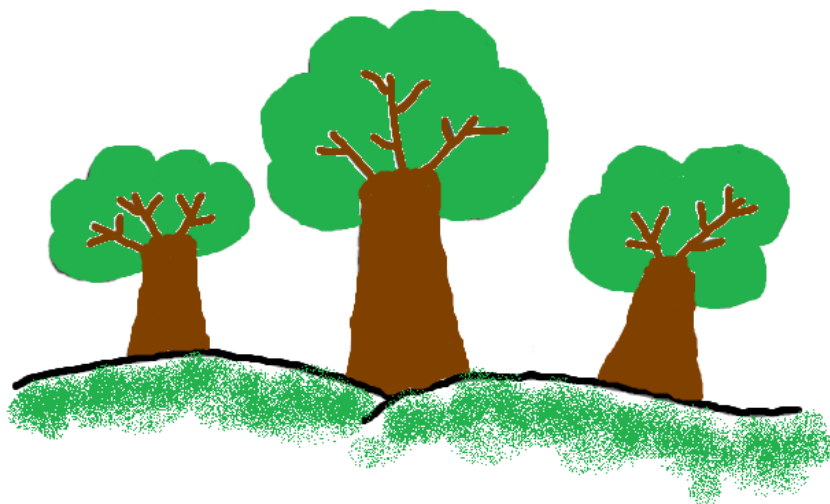

I Look in the sky and see clouds, how many clouds?

(Katson taivaalle ja näen pilviä, kuinka monta pilveä?)

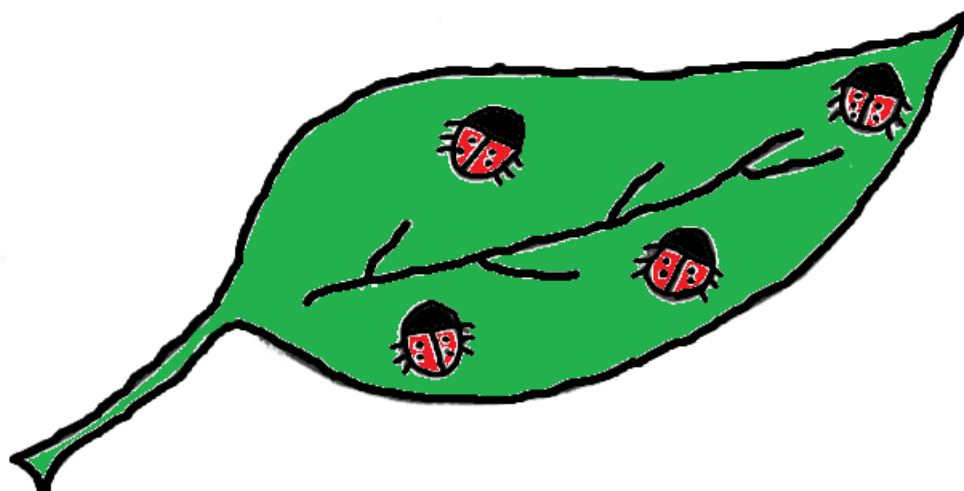
I also see trees.

(Näen myös puita.)

How many trees?

(Kuinka monta puuta?)

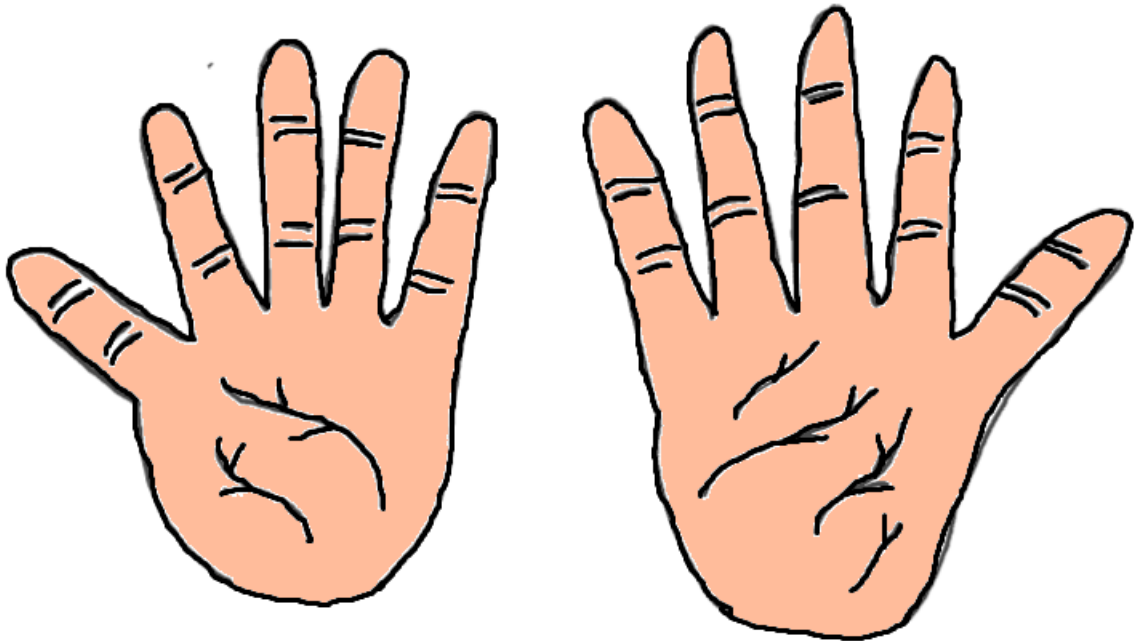
John finds ladybugs. How many ladybugs?

(John löytää leppäkerttuja. Kuinka monta leppäkerttua?)

John picks flowers.
(John poimii kukkia.)

How many flowers?
(Kuinka monta kukkaa?)

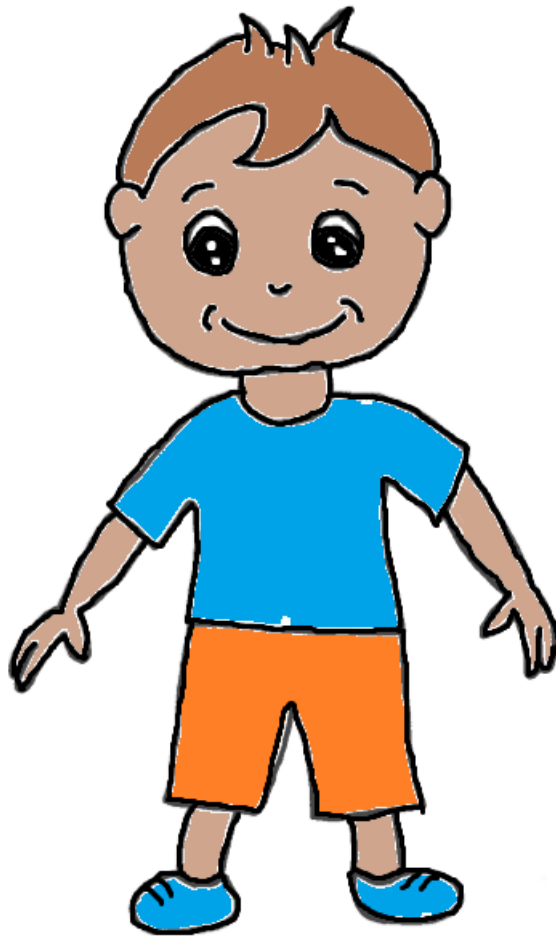

I Have ten fingers. Let's count them together!

(Minulla on kymmenen sormea. Lasketaan ne yhdessä!)

John is five years old. How old are you?

(John on viisi vuotta vanha. Kuinka vanha sinä olet?)

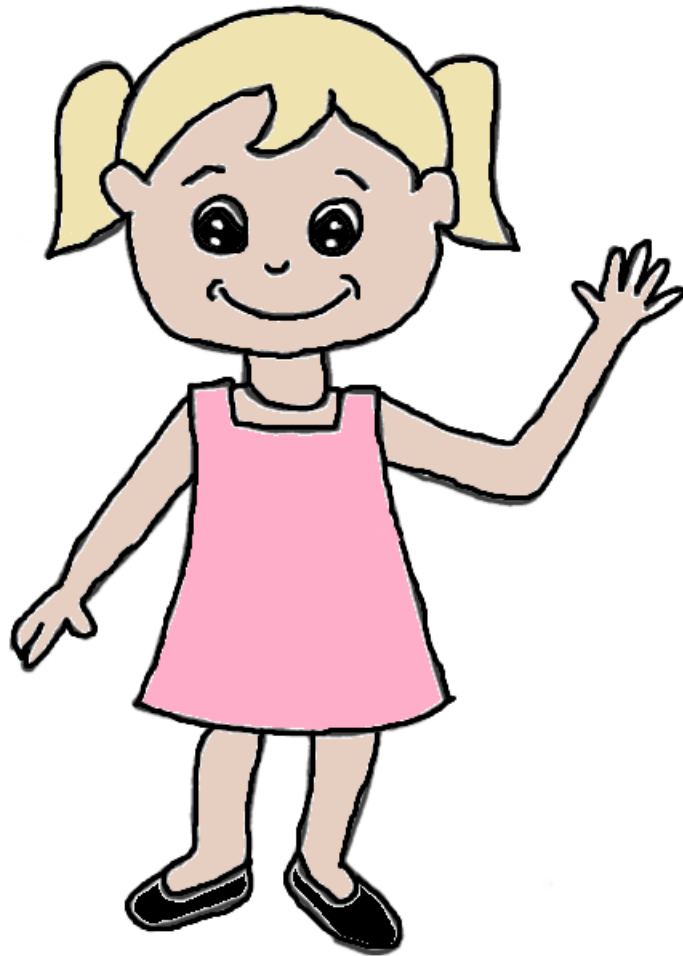

See you later!

(Nähdään myöhemmin!)

JENNA AND COLOURS

(Jenna ja varit)

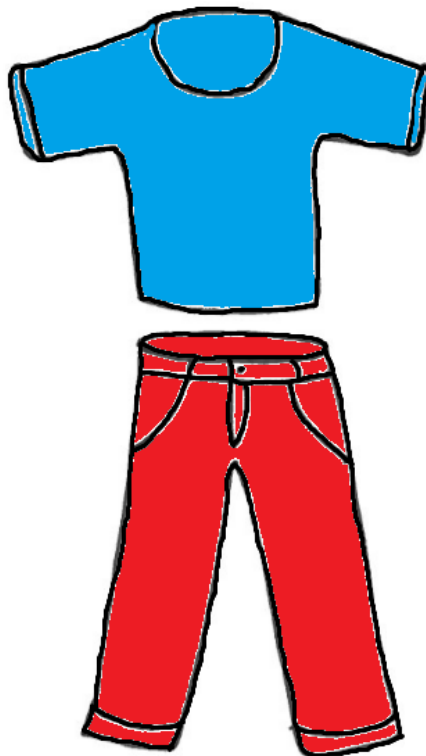

Hello! My name is Jenna and I like colours. I have lot of colours in my clothes.

(Heippa! Minun nimeni on Jenna ja mina pidan vareista. Minulla on paljon vareja vaatteissani.)

On Monday, I wear yellow t-shirt and grey shorts.
(Maanantaina minulla on keltainen t-paita ja harmaat shortsit.)

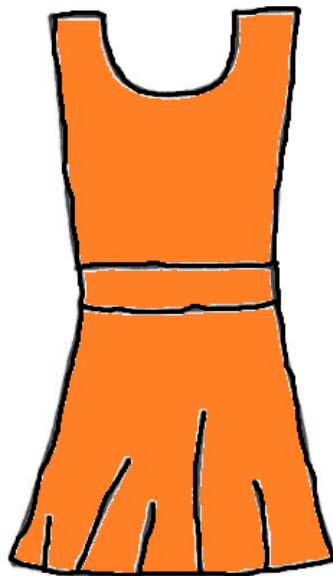
On Tuesday, I wear blue t-shirt and red pants.

(Tiistaina minulla on sininen t-paita ja punaiset housut.)

On Wednesday, I wear pink t-shirt and red skirt.

(Keskiviikkona minulla on pinkki t-paita ja punainen hame.)

On Thursday, I wear orange dress.

(Torstaina minulla on oranssi mekko.)

On Friday, I have purple dress and pink socks.

(Perjantaina minulla on violetti mekko ja vaaleanpunaiset sukat.)

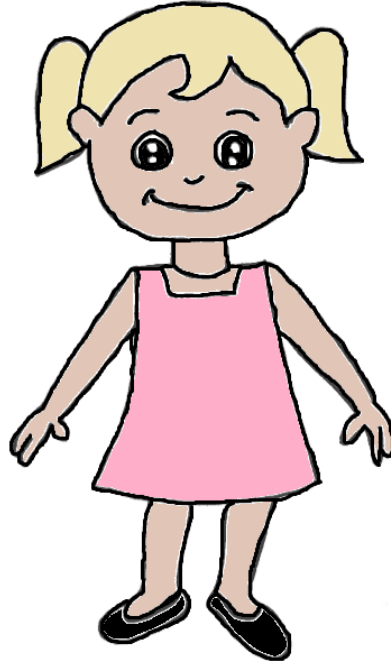

On Saturday, all my clothes are green.
(Lauantaina kaikki vaatteeni ovat vihreät.)

On Sunday, I play outside and then I wear red hat, yellow coat
and brown shoes.

(Sunnuntaina leikin ulkona ja silloin minulla on punainen hattu,
keltainen takki ja ruskeat kengät.)

What is your favorite colour? My favorite colour is pink. (Mikä
sinun lempivärisi on? Minun lempivärini on pinkki.)